

SPORAZUM O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU

**između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike
Srbije, sa druge strane**

**KRALJEVINA BELGIJA,
REPUBLIKA BUGARSKA,
ČEŠKA REPUBLIKA,
KRALJEVINA DANSKA,
SAVEZNA REPUBLIKA NEMAČKA,
REPUBLIKA ESTONIJA,
REPUBLIKA GRČKA,
KRALJEVINA ŠPANIJA,
REPUBLIKA FRANCUSKA,
IRSKA,
REPUBLIKA ITALIJA,
REPUBLIKA KIPAR,
REPUBLIKA LETONIJA,
REPUBLIKA LITVANIJA,
VELIKO VOJVODSTVO LUKSEMBURG,
REPUBLIKA MAĐARSKA,
REPUBLIKA MALTA,
KRALJEVINA HOLANDIJA,
REPUBLIKA AUSTRIJA,
REPUBLIKA POLJSKA,
REPUBLIKA PORTUGALIJA,
RUMUNIJA,
REPUBLIKA SLOVENIJA,
SLOVAČKA REPUBLIKA,
REPUBLIKA FINSKA,**

KRALJEVINA ŠVEDSKA,
UJEDINJENO KRALJEVSTVO VELIKE BRITANIJE I SEVERNE IRSKE

Ugovorne strane Ugovora o osnivanju Evropske zajednice i Ugovora o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju i Ugovora o Evropskoj uniji, u daljem tekstu „države članice”, i

EVROPSKA ZAJEDNICA i EVROPSKA ZAJEDNICA ZA ATOMSKU ENERGIJU,

u daljem tekstu „Zajednica“,

s jedne strane, i

REPUBLIKA SRBIJA, u daljem tekstu „Srbija“,

s druge strane,

Uzimajući u obzir jake veze između strana i vrednosti koje dele, njihovu želju za jačanjem tih veza i uspostavljanjem bliskog i trajnog odnosa koji se zasniva na uzajamnosti i obostranom interesu, što bi Srbiji trebalo da omogući dalje jačanje i širenje odnosa sa Zajednicom i njenim državama članicama;

Uzimajući u obzir značaj ovog Sporazuma, u okviru Procesu stabilizacije i pridruživanja (PSP) sa državama jugoistočne Evrope, za uspostavljanje i konsolidaciju stabilnog evropskog poretka zasnovanog na saradnji, kojem je Evropska unija glavni stub, kao i u okviru Pakta za stabilnost;

Uzimajući u obzir spremnost Evropske unije da u najvećoj mogućoj meri integriše Srbiju u političke i privredne tokove Evrope kao i njen status potencijalnog kandidata za članstvo u EU na osnovu Ugovora o Evropskoj uniji (u daljem tekstu „Ugovor o EU”) i ispunjenja kriterijuma utvrđenih od strane Evropskog saveta u junu 1993. godine, kao i uslovljenosti Procesu stabilizacije i pridruživanja, a pod uslovom uspešnog sprovođenja ovog Sporazuma, posebno u pogledu regionalne saradnje;

Uzimajući u obzir Evropsko partnerstvo, koje utvrđuje prioritete aktivnosti u cilju podrške naporima države da se približi Evropskoj uniji;

Uzimajući u obzir posvećenost strana da svim sredstvima doprinesu političkoj, privrednoj i institucionalnoj stabilizaciji u Srbiji, kao i u regionu, razvojem građanskog društva i demokratizacijom, izgradnjom institucija i reformom državne uprave, trgovinskom integracijom u regionu i poboljšanom privrednom saradnjom, kao i saradnjom u brojnim oblastima, posebno u pravosuđu i unutrašnjim poslovima i jačanju nacionalne i regionalne bezbednosti;

Uzimajući u obzir posvećenost strana povećanju političkih i ekonomskih sloboda kao samih osnova ovog Sporazuma, kao i njihovu posvećenost poštovanju ljudskih prava i vladavine prava, uključujući prava pripadnika nacionalnih manjina, i demokratskim načelima kroz višepartijski sistem sa slobodnim i poštenim izborima;

Uzimajući u obzir opredeljenje strana da u potpunosti sprovede sva načela i odredbe Povelje UN, OEBS, posebno onih sadržanih u Završnom aktu Konferencije o evropskoj bezbednosti i saradnji (u daljem tekstu „Završni akt iz Helsinkija”), zaključnim dokumentima Madridske i Bečke konferencije, Pariskoj povelji za novu Evropu, i Paktu za stabilnost jugoistočne Evrope, u cilju doprinosa regionalnoj stabilnosti i saradnji između zemalja regiona;

Potvrđujući pravo na povratak svim izbeglicama i interno raseljenim licima, pravo na zaštitu njihove imovine i druga srodna ljudska prava;

Uzimajući u obzir posvećenost strana načelima slobodne tržišne privrede i održivom razvoju, kao i spremnost Zajednice da doprinese privrednim reformama u Srbiji;

Uzimajući u obzir posvećenost strana slobodnoj trgovini, u skladu sa pravima i obavezama koji proističu iz članstva u Svetskoj trgovinskoj organizaciji;

Uzimajući u obzir želju strana da dodatno razviju stalni politički dijalog o bilateralnim i međunarodnim pitanjima od zajedničkog interesa, uključujući regionalne aspekte, imajući u vidu Zajedničku spoljnu i bezbednosnu politiku Evropske unije;

Uzimajući u obzir posvećenost strana suzbijanju organizovanog kriminala i jačanju saradnje u borbi protiv terorizma na osnovu deklaracije izdate od strane Evropske konferencije 20. oktobra 2001. godine;

Uverene da će Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (u daljem tekstu „Sporazum”) stvoriti novu klimu za privredne odnose između njih, i iznad svega, za razvoj trgovine i ulaganja, kao ključnih činilaca za restrukturiranje i modernizaciju privrede;

Imajući u vidu posvećenost Srbije usklađivanju svog zakonodavstva u određenim sektorima sa zakonodavstvom Zajednice i njegovom efikasnom sprovođenju;

Vodeći računa o spremnosti Zajednice da pruži odlučnu podršku sprovođenju reforme i da u tom cilju iskoristi sve raspoložive instrumente saradnje i tehničku, finansijsku i ekonomsku pomoć na sveobuhvatnoj, indikativnoj, višegodišnjoj osnovi;

Potvrđujući da odredbe ovog Sporazuma koje su obuhvaćene Delom III, Naslovom IV Ugovora o osnivanju Evropske zajednice (u daljem tekstu „Ugovor o EZ”) obavezuju Ujedinjeno Kraljevstvo i Irsku kao posebne ugovorne strane, a ne kao deo Evropske zajednice, dok Ujedinjeno Kraljevstvo ili Irska (u zavisnosti od slučaja) ne obaveste Srbiju da je postala obavezana kao deo Evropske zajednice u skladu sa Protokolom o položaju Ujedinjenog Kraljevstva i Irske, koji je dodat Ugovoru o EU i Ugovoru o EZ. Isto važi za Dansku, u skladu sa Protokolom koji je dodat ovim Ugovorima o položaju Danske;

Podsećajući na Zagrebački samit, koji je pozvao na dalje učvršćivanje odnosa između zemalja obuhvaćenih Procesom stabilizacije i pridruživanja i Evropske unije, kao i poboljšanu regionalnu saradnju;

Podsećajući da je Solunski samit ojačao Proces stabilizacije i pridruživanja kao politički okvir za odnose između Evropske unije i država zapadnog Balkana i naglasio perspektivu njihove integracije sa Evropskom unijom na osnovu njihovog pojedinačnog napretka u reformama i dostignućima, što je i potvrđeno kasnijim zaključcima Evropskog saveta iz decembra 2005. godine i decembra 2006. godine;

Podsećajući na potpisivanje Sporazuma o slobodnoj trgovini u centralnoj Evropi u Bukureštu 19. decembra 2006. godine kao sredstvo jačanja sposobnosti regiona da privuče ulaganja i mogućnosti njegove integracije u svetsku ekonomiju;

Podsećajući na potpisivanje Sporazuma o olakšanoj proceduri za izdavanje viza i Sporazuma o readmisiji, između Evropske zajednice i Srbije u Briselu 18. septembra 2007. godine;

U želji da ostvare bližu kulturnu saradnju i razvijaju razmenu informacija;

DOGOVORILI SU SE O SLEDEĆEM:

Član 1

1. Ovim se uspostavlja pridruživanje između Zajednice i njenih država članica, s jedne strane, i Republike Srbije, s druge strane.
2. Ciljevi ovog pridruživanja su:
 - podržavanje napora Srbije u jačanju demokratije i vladavine prava;
 - doprinos političkoj, privrednoj i institucionalnoj stabilnosti u Srbiji, kao i stabilizaciji regiona;
 - obezbeđivanje odgovarajućeg okvira za politički dijalog, omogućavajući razvoj bliskih političkih veza između strana;
 - podržavanje napora Srbije da razvija privrednu i međunarodnu saradnju, između ostalog, i kroz usklađivanje svog zakonodavstva sa zakonodavstvom Zajednice;
 - podržavanje napora Srbije da završi tranziciju u funkcionalnu tržišnu privredu;
 - unapređivanje skladnih ekonomskih odnosa i postepeno stvaranje zone slobodne trgovine između Zajednice i Srbije;

- podsticanje regionalne saradnje u svim oblastima obuhvaćenim ovim Sporazumom.

NASLOV I OPŠTA NAČELA

Član 2

Poštovanje demokratskih načela i ljudskih prava, proglašanih u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima i definisanih u Evropskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i osnovnim slobodama, Završnom aktu iz Helsinkija i Pariskoj povelji za novu Evropu, poštovanje načela međunarodnog prava, uključujući punu saradnju sa Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju, vladavine prava, kao i načela tržišne privrede u skladu sa Dokumentom Bonske konferencije KEBS o privrednoj saradnji, predstavljaće osnov unutrašnje i spoljne politike strana i činiće suštinske elemente ovog Sporazuma.

Član 3

Strane smatraju da širenje oružja za masovno uništenje (OMU) i sredstava za njihovu isporuku, bilo državama bilo nedržavnim subjektima, predstavlja jednu od najozbiljnijih pretnji međunarodnoj stabilnosti i bezbednosti. Stoga su se strane dogovorile da saraduju i da doprinesu borbi protiv širenja oružja za masovno uništenje i sredstava za njihovu isporuku kroz puno poštovanje i nacionalno sprovođenje svojih postojećih obaveza u skladu sa međunarodnim ugovorima i sporazumima o razoružanju i neširenju i drugim odgovarajućim međunarodnim obavezama. Strane su saglasne da ova odredba čini suštinski element ovog Sporazuma i da će biti deo političkog dijaloga koji će pratiti i učvrstiti ove elemente.

Strane su saglasne da saraduju i da doprinesu borbi protiv širenja oružja za masovno uništenje i sredstava za njihovu isporuku:

- preduzimanjem koraka radi potpisivanja, ratifikovanja ili pristupanja, po potrebi, i potpunog sprovođenja svih ostalih relevantnih međunarodnih instrumenata;
- uspostavljanjem efikasnog sistema kontrole domaćeg izvoza, kojim se kontroliše kako izvoz tako i tranzit robe koja je povezana sa oružjem za masovno uništenje, uključujući kontrolu krajnjeg korišćenja oružja za masovno uništenje kod tehnologija sa dvostrukom upotrebom i koji sadrži efikasne sankcije za povredu kontrole izvoza.

Politički dijalog o ovom pitanju može biti uspostavljen na regionalnoj osnovi.

Član 4

Ugovorne strane potvrđuju značaj koji daju ispunjavanju međunarodnih obaveza, posebno punoj saradnji sa Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju.

Član 5

Međunarodni i regionalni mir i stabilnost, razvoj dobrosusedskih odnosa i poštovanje ljudskih i manjinskih prava od ključnog su značaja za Proces stabilizacije i pridruživanja koji se navodi u zaključcima Saveta Evropske unije od 21. juna 1999. godine. Zaključivanje i sprovođenje ovog Sporazuma vrše se u okviru zaključaka Saveta Evropske unije od 29. aprila 1997. godine i zasnivaju se na individualnim dostignućima Srbije.

Član 6

Srbija se obavezuje da nastavi da podstiče saradnju i dobrosusedske odnose sa drugim državama regiona uključujući i odgovarajući stepen međusobnih koncesija u pogledu kretanja lica, robe, kapitala i usluga, kao i razvoj projekata od opšteg interesa, posebno onih koji se odnose na borbu protiv organizovanog kriminala, korupcije, pranja novca, ilegalnih migracija i krijumčarenja, uključujući posebno trgovinu ljudima, lakim oružjem i zabranjenim drogama. Ova obaveza je ključni faktor u razvoju odnosa i saradnje između strana i stoga doprinosi regionalnoj stabilnosti.

Član 7

Strane potvrđuju značaj koji daju borbi protiv terorizma i ispunjavanju međunarodnih obaveza u ovoj oblasti.

Član 8

Pridruživanje će se sprovoditi postepeno i biće u potpunosti ostvareno u prelaznom periodu od najviše šest godina.

Savet za stabilizaciju i pridruživanje, osnovan članom 119, će redovno nadzirati, po pravilu jednom godišnje, sprovođenje Sporazuma i usvajanje i sprovođenje pravnih, administrativnih, institucionalnih i privrednih reformi od strane Srbije. Ovaj nadzor će biti sproveden u svetlu preambule i u skladu sa opštim načelima ovog Sporazuma. U toku nadzora vodiće se računa o prioritetima utvrđenim u Evropskom partnerstvu bitnim za ovaj Sporazum i nadzor će biti u skladu sa mehanizmima utvrđenim u okviru Procesu stabilizacije i pridruživanja, posebno izveštaju o napretku Procesu stabilizacije i pridruživanja.

Na osnovu ovog nadzora, Savet za stabilizaciju i pridruživanje će izdavati preporuke i može da donosi odluke. Ako se prilikom nadzora utvrde određene teškoće, one mogu biti upućene na mehanizme rešavanja sporova utvrđene Sporazumom.

Potpuno pridruživanje će biti postepeno ostvareno. Najkasnije tri godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, Savet za stabilizaciju i pridruživanje će temeljno razmotriti primenu ovog Sporazuma. Na osnovu ovog razmatranja Savet za stabilizaciju i pridruživanje će proceniti napredak koji je Srbija učinila i može da odluči o sledećim fazama pridruživanja.

Gore pomenuto razmatranje se neće primeniti na slobodno kretanje robe, za koje je predviđen poseban raspored u Naslovu IV.

Član 9

Sporazum će biti u celosti usklađen sa odgovarajućim odredbama Svetske trgovinske organizacije i sproveden na način saglasan ovim odredbama, posebno članovima XXIV Opšteg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994. godine (GATT 1994) i članom V Opšteg sporazuma o trgovini uslugama (GATS).

NASLOV II POLITIČKI DIJALOG

Član 10

1. Strane će u kontekstu ovog Sporazuma dalje razvijati međusobni politički dijalog. Dijalog će pratiti i učvrstiti približavanje Evropske unije i Srbije i doprineti uspostavljanju bliskih veza solidarnosti i novih oblika saradnje između strana.
2. Politički dijalog posebno ima za cilj da se unapredi:
 - potpuna integracija Srbije u zajednicu demokratskih država i postepeno približavanje Evropskoj uniji;
 - veće približavanje stavova strana o međunarodnim pitanjima, uključujući pitanja u vezi sa Zajedničkom spoljnom i bezbednosnom politikom, između ostalog i kroz odgovarajuću razmenu informacija, a posebno o pitanjima koja bi mogla da imaju značajan uticaj na strane;
 - regionalna saradnja i razvoj dobrosusedskih odnosa;
 - zajednički stavovi o bezbednosti i stabilnosti u Evropi, uključujući saradnju u oblastima obuhvaćenim Zajedničkom spoljnom i bezbednosnom politikom Evropske unije.

Član 11

1. Politički dijalog će se odvijati u okviru Saveta za stabilizaciju i pridruživanje, koji će imati opštu odgovornost za svako pitanje koje neka od strana bude iznela pred njega.
2. Politički dijalog se može odvijati, na zahtev strana, i u sledećim oblicima:
 - sastancima, kada je to neophodno, viših predstavnika Srbije, s jedne strane, i predsedništva Saveta Evropske unije, Generalnog sekretara/Visokog predstavnika za Zajedničku spoljnu i bezbednosnu politiku i Komisije Evropskih zajednica (u daljem tekstu „Evropska komisija”), s druge;
 - korišćenjem u potpunosti svih diplomatskih kanala između strana, uključujući odgovarajuće kontakte u trećim državama i u okviru Ujedinjenih nacija, OEBS, Saveta Evrope i drugih međunarodnih foruma;

- na bilo koji drugi način kako bi se značajno doprinelo učvršćivanju, razvijanju i povećanju ovog dijaloga, uključujući i sredstva navedena u Solunskoj agendi usvojenoj Zaključcima Evropskog saveta u Solunu 19. i 20. juna 2003. godine.

Član 12

Politički dijalog na parlamentarnom nivou će se odvijati u okviru Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje osnovanog u skladu sa članom 125.

Član 13

Politički dijalog se može odvijati u multilateralnom okviru i kao regionalni dijalog uključujući druge države regiona, kao i u okviru foruma EU - zapadni Balkan.

NASLOV III REGIONALNA SARADNJA

Član 14

U skladu sa svojom posvećenošću međunarodnom i regionalnom miru i stabilnosti i razvoju dobrosusedskih odnosa, Srbija će aktivno unapređivati regionalnu saradnju. Programi pomoći Evropske zajednice mogu da podrže projekte koji imaju regionalni ili prekogranični značaj putem svojih programa tehničke pomoći.

Kada Srbija predvidi jačanje saradnje sa nekom od zemalja navedenih u članovima 15, 16. i 17, o tome će obavestiti i konsultovati se sa Zajednicom i njenim državama članicama u skladu sa odredbama navedenim u Naslovu X.

Srbija će u potpunosti sprovoditi Sporazum o slobodnoj trgovini u centralnoj Evropi, potpisan u Bukureštu 19. decembra 2006. godine.

Član 15

Saradnja sa drugim državama koje su potpisale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju

Nakon potpisivanja ovog Sporazuma, Srbija će započeti pregovore sa državama koje su već potpisale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, radi zaključivanja bilateralnih ugovora o regionalnoj saradnji, čiji će cilj biti povećanje obima saradnje između tih država.

Glavni elementi ovih ugovora će biti:

- politički dijalog;
- uspostavljanje zona slobodne trgovine, u skladu sa odgovarajućim odredbama Svetske trgovinske organizacije;
- uzajamne koncesije u pogledu kretanja radnika, prava na poslovno nastanjivanje, pružanja usluga, tekućih plaćanja i kretanja kapitala, kao i drugih politika koje se odnose na kretanje lica, na istom nivou koji je predviđen i ovim Sporazumom;
- odredbe o saradnji u drugim oblastima, bez obzira na to da li su one obuhvaćene ovim Sporazumom, a posebno u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova.

Ovi ugovori će, po potrebi, sadržati odredbe o stvaranju neophodnih institucionalnih mehanizama.

Ovi ugovori će biti zaključeni u roku od dve godine od stupanja na snagu ovog Sporazuma. Spremnost Srbije da zaključi ovakve ugovore će biti uslov za dalji razvoj odnosa između Srbije i Evropske unije.

Srbija će započeti slične pregovore sa preostalim državama u regionu kada ove države budu potpisale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.

Član 16

Saradnja sa drugim državama obuhvaćenim Procesom stabilizacije i pridruživanja

Srbija će učestvovati u regionalnoj saradnji sa drugim državama koje su obuhvaćene Procesom stabilizacije i pridruživanja u nekim ili svim oblastima saradnje obuhvaćenim ovim Sporazumom, a posebno onim od zajedničkog interesa. Ova saradnja treba uvek da bude u skladu sa načelima i ciljevima ovog Sporazuma.

Član 17

Saradnja sa drugim državama kandidatima za pristupanje Evropskoj uniji koje nisu obuhvaćene Procesom stabilizacije i pridruživanja

1. Srbija treba da podstiče saradnju i zaključi konvenciju o regionalnoj saradnji sa svakom državom kandidatom za pristupanje EU u bilo kojoj od oblasti saradnje obuhvaćenih ovim Sporazumom. Ove konvencije treba da omoguće postepeno usklađivanje bilateralnih odnosa između Srbije i te države sa odgovarajućim delom odnosa između Evropske zajednice i njenih država članica i te države
2. Srbija će započeti pregovore sa Turskom koja je uspostavila carinsku uniju sa EU, u cilju zaključivanja, na osnovu obostranog interesa, Sporazuma kojim bi se ustanovila zona slobodne trgovine u skladu sa članom XXIV GATT 1994, kao i liberalizovalo poslovno nastanjivanje i pružanje usluga između njih na nivou jednakom ovom Sporazumu u skladu sa članom V GATS.

Ovi pregovori treba da započnu što je pre moguće, sa ciljem zaključivanja gore pomenutog Sporazuma pre isteka prelaznog perioda iz člana 18 (1).

NASLOV IV SLOBODAN PROTOK ROBE

POGLAVLJE I INDUSTRIJSKI PROIZVODI

Član 18

1. Zajednica i Srbija će, u periodu od najviše šest godina, počevši od stupanja na snagu ovog Sporazuma, postepeno uspostaviti bilateralnu zonu slobodne trgovine u skladu sa odredbama ovog Sporazuma i odredbama GATT 1994 i Svetske trgovinske organizacije (u daljem tekstu „STO“). U tom procesu, one će voditi računa o dole navedenim posebnim uslovima.
2. Kombinovana nomenklatura robe će se primenjivati na klasifikaciju robe u trgovini između ugovornih strana.
3. Za potrebe ovog Sporazuma, carine i dažbine koje imaju isto dejstvo kao i carine, uključuju svaku carinu ili dažbinu na uvoz ili izvoz robe, druge takse i dažbine na uvoz ili izvoz, ali ne uključuju:
 - dažbine jednake unutrašnjem oporezivanju propisanom u skladu sa odredbama stava 2. člana III GATT 1994;
 - antidamping ili kompenzatorne mere;
 - dažbine koje su srazmerne pruženim uslugama.
4. Za svaki proizvod, bazna carina na koju se primenjuje naknadno sniženje carinske stope određeno ovim Sporazumom biće:
 - Zajednička carinska tarifa, ustanovljena Uredbom Saveta (EEZ) br. 2658/87¹, primenjena na *erga omnes* bazi na dan potpisivanja ovog Sporazuma;
 - Carinska tarifa Srbije².
5. Ako se, nakon potpisivanja ovog Sporazuma, primeni bilo kakvo sniženje carina na *erga omnes* osnovi, posebno u slučaju sniženja carina nastalog kao rezultat:
 - pregovora o carinama u okviru STO, ili
 - u slučaju pristupanja Srbije STO, ili
 - naknadnih sniženja carina nakon pristupanja Srbije STO,

¹ Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 2658/87 (СЛ Л 256, 07.09.1987, стр. 1) са годишњим изменама и допунама

² Закон о царинској тарифи („Службени гласник РС“, број 62/2005 и 61/2007)

Te snižene carine će zameniti baznu carinu iz stava 4 ovog člana od dana od kada se primenjuje navedeno sniženje.

6. Zajednica i Srbija će obavешtavati jedna drugu o svojim odgovarajućim baznim carinama i njihovim izmenama

POGLAVLJE I INDUSTRIJSKI PROIZVODI

Član 19 Definicija

1. Odredbe ovog poglavlja primenjivaće se na proizvode poreklom iz Zajednice ili iz Srbije navedene u Glavama 25 do 97 Kombinovane nomenklature, osim proizvoda navedenih u aneksu I, stav I, (2) STO Sporazuma o poljoprivredi.
2. Trgovina proizvodima obuhvaćenim Ugovorom o osnivanju Evropske zajednice za atomsku energiju odvijaće se između strana u skladu sa odredbama tog Ugovora.

Član 20 Koncesije Zajednice za industrijske proizvode

1. Carine na uvoz industrijskih proizvoda poreklom iz Srbije u Zajednicu, kao i dažbine koje imaju isto dejstvo ukidaju se stupanjem na snagu ovog Sporazuma
2. Količinska ograničenja i mere koje imaju isto dejstvo na uvoz u Zajednicu industrijskih proizvoda poreklom iz Srbije ukidaju se stupanjem na snagu ovog Sporazuma

Član 21 Koncesije Srbije za industrijske proizvode

1. Carine na uvoz u Srbiju industrijskih proizvoda poreklom iz Zajednice, osim onih navedenih u Aneksu I, ukidaju se stupanjem na snagu ovog Sporazuma,
2. Dažbine koje imaju isto dejstvo kao carine na uvoz u Srbiju industrijskih proizvoda poreklom iz Zajednice ukidaju se stupanjem na snagu ovog Sporazuma
3. Carine na uvoz industrijskih proizvoda u Srbiju poreklom iz Zajednice, navedene u Aneksu I, postepeno će se smanjivati i ukidati u skladu sa vremenskim rasporedom navedenim u tom Aneksu.

4. Količinska ograničenja i mere koje imaju isto dejstvo na uvoz industrijskih proizvoda u Srbiju poreklom iz Zajednice ukidaju se stupanjem na snagu ovog Sporazuma.

Član 22
Carine i ograničenja izvoza

1. Stupanjem na snagu ovog Sporazuma, Zajednica i Srbija će u međusobnoj trgovini ukinuti sve carine na izvoz i dažbine koje imaju isto dejstvo.
2. Stupanjem na snagu ovog Sporazuma, Zajednica i Srbija će međusobno ukinuti sva količinska ograničenja na izvoz i mere koje imaju isto dejstvo.

Član 23
Brža sniženja carina

Srbija iskazuje spremnost da snizi svoje carine u trgovini sa Zajednicom brže nego što je predviđeno u članu 21, ako to dozvole opšte privredno stanje i stanje u odgovarajućem privrednom sektoru.

Savet za stabilizaciju i pridruživanje će u tom smislu analizirati situaciju i dati odgovarajuće preporuke.

POGLAVLJE II
POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO

Član 24
Definicije

Odredbe ovog Poglavlja primenjivaće se na trgovinu proizvodima poljoprivrede i ribarstva poreklom iz Zajednice ili iz Srbije.

Izraz „proizvodi poljoprivrede i ribarstva“ odnosi se na proizvode navedene u Glavama 1 do 24 Kombinovane nomenklature i na proizvode navedene u Aneksu I, član I, (ii) Sporazuma o poljoprivredi Svetske trgovinske organizacije.

Ova definicija obuhvata ribu i proizvode ribarstva navedene u Glavi 3, tarifnim brojevima 1604 i 1605 i tarifni podbrojevi 0511 91, 2301 20 i *ex* 1902 20 („punjena testenina sa sadržajem više od 20% po masi ribe, ljuskara, mekušaca i drugih vodenih beskičmenjaka”).

Član 25
Prerađeni poljoprivredni proizvodi

Protokol 1 sadrži dogovor o trgovini prerađenim poljoprivrednim proizvodima koji su u njemu navedeni.

Član 26
Koncesije Zajednice na uvoz poljoprivrednih proizvoda poreklom iz Srbije

1. Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, Zajednica će ukinuti sva količinska ograničenja i mere koje imaju isto dejstvo na uvoz poljoprivrednih proizvoda poreklom iz Srbije.
2. Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, Zajednica će ukinuti sve carine i dažbine koje imaju isto dejstvo na uvoz poljoprivrednih proizvoda poreklom iz Srbije, osim proizvoda obuhvaćenih tarifnim brojevima 0102, 0201, 0202, 1701, 1702 i 2204 Kombinovane nomenklature.

Za proizvode obuhvaćene Glavama 7 i 8 Kombinovane nomenklature, za koje Zajednička carinska tarifa predviđa primenu *ad valorem* stopa carine i specifične carine, ukidanje se primenjuje samo na *ad valorem* deo carine.

3. Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, Zajednica će utvrditi carine koje se primenjuju na uvoz u Zajednicu proizvoda od junetine („baby beef“) poreklom iz Srbije definisanih u Aneksu II, i to na 20% od *ad valorem* stope carina i 20% od specifične carine navedene u Zajedničkoj carinskoj tarifi Evropskih zajednica, u okviru godišnje carinske kvote od 8,700 tona izraženih u težini polutki.
4. Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma Zajednica će primeniti bescarinski pristup uvozu u Zajednicu za proizvode poreklom iz Srbije obuhvaćene tarifnim brojevima 1701 i 1702 Kombinovane nomenklature, u okviru godišnje carinske kvote od 180,000 tona (neto mase).

Član 27
Koncesije Srbije za poljoprivredne proizvode

1. Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, Srbija će ukinuti sva količinska ograničenja i mere koje imaju isto dejstvo na uvoz poljoprivrednih proizvoda poreklom iz Zajednice.
2. Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma Srbija će:

- a) ukinuti carinske dažbine koje se primenjuju na uvoz određenih poljoprivrednih proizvoda poreklom iz Zajednice, navedenih u Aneksu III (a);
- b) ukinuti progresivno carinske dažbine koje se primenjuju na uvoz određenih poljoprivrednih proizvoda poreklom iz Zajednice, navedenih u Aneksu III (b) u skladu sa dinamikom navedenom za svaki proizvod u Aneksu;
- c) smanjiti progresivno carinske dažbine koje se primenjuju na uvoz određenih poljoprivrednih proizvoda poreklom iz Zajednice, navedenih u Aneksu III (c) i (d) u skladu sa dinamikom navedenim za svaki proizvod u tim aneksima;

Član 28

Protokol o vinu i alkoholnim pićima

Protokolom 2 je utvrđen režim koji će se primenjivati na vina i alkoholna pića.

Član 29

Koncesije Zajednice za ribu i proizvode od ribe

1. Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, Zajednica će ukinuti sva količinska ograničenja i mere koje imaju isto dejstvo na uvoz ribe i proizvoda od ribe poreklom iz Srbije.
2. Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, Zajednica će ukinuti sve carine i mere koje imaju isto dejstvo, na ribu i riblje proizvode poreklom iz Srbije, osim onih nabrojanih u Aneksu IV. Proizvodi navedeni u Aneksu IV podležu odredbama koje su u njemu sadržane.

Član 30

Koncesije Srbije za ribu i proizvode od ribe

1. Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, Srbija će ukinuti sva količinska ograničenja i mere koje imaju isto dejstvo na uvoz ribe i proizvoda od ribe poreklom iz Zajednice.
2. Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, Srbija će ukinuti sve carine i mere koje imaju isto dejstvo na ribu i proizvode od ribe poreklom iz Zajednice, osim onih koji

su navedeni u Aneksu V. Proizvodi navedeni u Aneksu V podležu odredbama koje se u njemu nalaze.

Član 31 **Klauzula o reviziji**

Vodeći računa o obimu trgovine proizvodima poljoprivrede i ribarstva između strana, njihovoj posebnoj osetljivosti, pravilima zajedničkih politika Zajednice i poljoprivredne politike i politike ribarstva u Srbiji, ulozi poljoprivrede i ribarstva u privredi Srbije, posledicama multilateralnih pregovora o trgovini u okviru Svetske trgovinske organizacije, kao i eventualnog pristupanja Srbije Svetskoj trgovinskoj organizaciji, Zajednica i Srbija će u Savetu za stabilizaciju i pridruživanje, najkasnije 3 godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, za svaki pojedinačni proizvod i na uređenoj i odgovarajućoj uzajamnoj osnovi, istražiti mogućnosti za odobravanje daljih uzajamnih koncesija u cilju primene veće liberalizacije trgovine proizvodima poljoprivrede i ribarstva.

Član 32 **Zaštitne mere za poljoprivredu i ribarstvo**

1. Bez obzira na ostale odredbe ovog Sporazuma, posebno člana 41, imajući u vidu posebnu osetljivost tržišta poljoprivrednih i ribljih proizvoda, ukoliko uvoz proizvoda poreklom iz jedne od strana koje su predmet koncesija dodeljenih u skladu sa članovima 25, 26, 27, 28, 29 i 30, prouzrokuje ozbiljan poremećaj na tržištu ili u domaćim regulatornim mehanizmima druge strane, obe strane će odmah započeti konsultacije radi pronalaženja odgovarajućeg rešenja. U očekivanju takvog rešenja, pogođena strana može preduzeti odgovarajuće mere koje smatra neophodnim..
2. U slučaju da kumulativni izvoz proizvoda poreklom iz Srbije, navedenih u Aneksu V Protokola 3, dostigne nivo od 115% proseka računatog za prethodne tri kalendarske godine, Srbija i Zajednica će, u roku od pet radnih dana, početi konsultacije u cilju analiziranja i ocenjivanja kretanja izvoza ovih proizvoda u Zajednicu, i gde je to potrebno, naći zadovoljavajuća rešenja kako bi se izbegao poremećaj tržišta usled izvoza ovih proizvoda u Zajednicu.

Bez uticaja na stav 1. ovog člana, u slučaju da kumulativni izvoz proizvoda poreklom iz Srbije, navedenih u Aneksu V Protokola 3, poraste za preko 30% u obimu u toku kalendarske godine, u poređenju sa prosečnim izvozom merenim za prethodne tri kalendarske godine, Zajednica može da suspenduje preferencijalni tretman koji se primenjuje na proizvode koji su doveli do porasta izvoza.

U slučaju da se donese odluka o suspenziji preferencijalnog tretmana, Zajednica će, u roku od pet radnih dana, obavestiti Odbor za stabilizaciju i pridruživanje o meri koju

preduzima i ući u konsultacije sa Srbijom, kako bi dogovorila mere kojima će se izbeći poremaćaj u trgovini proizvodima navedenim u Aneksu V Protokola 3.

Zajednica će ponovo uspostaviti preferencijalni tretman čim se efektivnom primenom dogovorenih mera ili primenom bilo koje druge mere koju su strane preduzele, otkloni poremećaj u trgovini.

Odredbе stavova 3, 4, 5. i 6, člana 41. primenjivaće se *mutatis mutandis* i na aktivnosti navedene u ovom stavu.

3. Strane će razmotriti funkcionisanje mehanizma navedenog u stavu 2. ovog člana, najkasnije 3 godine nakon stupanja ovog Sporazuma na snagu. Savet za stabilizaciju i pridruživanje može da odluči o odgovarajućim izmenama mehanizma iz stava 2. ovog člana.

Član 33

Zaštita oznaka geografskog porekla za proizvode poljoprivrede i ribarstva i prehrambene proizvode, sa izuzetkom vina i alkoholnih pića

1. Srbija će obezbediti zaštitu oznaka geografskog porekla Zajednice registrovanih u Zajednici na osnovu Uredbe Saveta (EZ) broj 510/2006 od 20. marta 2006. godine o zaštiti geografskih oznaka i naznaka porekla za poljoprivredne i prehrambene proizvode³, u skladu sa odredbama ovog člana. Oznake geografskog porekla iz Srbije će moći da se registruju u Zajednici pod uslovima navedenim u gorepomenutoj Uredbi.
2. Srbija će na svojoj teritoriji zabraniti svaku upotrebu imena zaštićenih u Zajednici za slične proizvode koji ne zadovoljavaju uslove za korišćenje oznake geografskog porekla. Ovo će se primenjivati čak i kada je navedeno pravo geografsko poreklo, kada se konkretna geografska oznaka koristi u prevodu, kada je ime praćeno izrazima poput „vrsta”, „tip”, „stil”, „imitacija”, „metod” ili drugim izrazima tog tipa.
3. Srbija će odbiti registraciju žiga čija upotreba odgovara situaciji navedenoj u stavu 2. ovog člana.
4. Žigovi čija upotreba odgovara situaciji navedenoj u stavu 2. ovog člana, a koji su registrovani u Srbiji ili stećeni upotrebom, neće se više koristiti pet godina nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma. Međutim, ovo se neće primenjivati na žigove registrovane u Srbiji ili žigove stećene upotrebom, a koji su u vlasništvu državljana trećih država, pod uslovom da nisu takve prirode da mogu na bilo koji način da zavedu potrošače u pogledu kvaliteta, karakteristika i geografskog porekla robe.

³ СЛ Л 93, 31.03.2006. стр. 12, са изменама и допунама учињеним Уредбом Савета (ЕЗ) број 1791/2006 (СЛ Л 363, 20.12.2006, стр. 1)

5. Svaka upotreba oznaka geografskog porekla zaštićenih u skladu sa stavom 1. ovog člana kao uobičajenih izraza u opštoj upotrebi za takve robe u Srbiji prestaće najkasnije 5 godina nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma.
6. Srbija će obezbediti da roba izvezena sa njene teritorije, 5 godina nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, ne krši odredbe ovog člana.
7. Srbija će obezbediti zaštitu navedenu u stavovima 1. do 6. ovog člana, kako na sopstvenu inicijativu, tako i na zahtev zainteresovane strane.

POGLAVLJE III OPŠTE ODREDBE

Član 34 Obuhvat

Odredbe ovog Poglavlja primenjivaće se na trgovinu svim proizvodima između strana, osim u slučajevima kada je drugačije predviđeno ovim Sporazumom ili Protokolom 1.

Član 35 Povoljnije koncesije

Odredbe ovog Naslova neće ni na koji način uticati na jednostranu primenu povoljnijih mera od bilo koje strane.

Član 36 Mirovanje

1. Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, u trgovini između Zajednice i Srbije neće biti uvedene nove carine na uvoz ili izvoz ili dažbine koje imaju isto dejstvo, niti će one koje se već primenjuju biti povećavane.

2. Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, u trgovini između Zajednice i Srbije neće biti uvedena nova količinska ograničenja na uvoz i izvoz ili mere koje imaju isto dejstvo, niti će se one koje već postoje učiniti restriktivnijim.

3. Ne dovodeći u pitanje koncesije dodeljene shodno članovima 25, 26, 27, 28, 29. i 30, odredbe stavova 1. i 2. ovog člana neće ni na koji način ograničiti sprovođenje poljoprivredne politike i politike ribarstva Srbije i Zajednice, kao ni preduzimanje bilo kojih mera u okviru ovih politika, u meri u kojoj to ne šteti režimu uvoza iz Aneksa II-V i Protokola 1.

Član 37
Zabrana fiskalne diskriminacije

Zajednica i Srbija će se uzdržavati od uvođenja, i ukinuće ukoliko postoji, svaku meru ili praksu unutrašnje fiskalne prirode, kojom se proizvodi jedne strane, neposredno ili posredno, diskriminišu u odnosu na slične proizvode koji potiču sa teritorije druge strane.

Za proizvode koji se izvezu na teritoriju jedne od strana ne mogu se ostvariti koristi od povraćaja unutrašnjeg posrednog oporezivanja u iznosu koji premašuje iznos posrednog poreza koji je na njih nametnut.

Član 38
Dažbine fiskalne prirode

Odredbе koje se odnose na ukidanje uvoznih carina primenjivaće se i na carinske dažbine fiskalne prirode.

Član 39
Carinske unije, zone slobodne trgovine i prekogranični dogovori

Ovim Sporazumom se ne isključuje očuvanje i uspostavljanje carinskih unija, zona slobodne trgovine ili dogovora o prekograničnom prometu, u meri u kojoj se ne menjaju trgovinski dogovori predviđeni ovim Sporazumom.

Tokom prelaznih perioda određenih u članu 18, ovaj Sporazum neće uticati na sprovođenje posebnih preferencijalnih dogovora kojima se uređuje kretanje robe, utvrđenih ili u pograničnim Sporazumima prethodno zaključenim između jedne ili više država članica i Srbije ili proizlaze iz bilateralnih sporazuma navedenih u Naslovu III, koje je Srbija zaključila radi unapređenja regionalne trgovine.

Strane će u okviru Saveta za stabilizaciju i pridruživanje održavati konsultacije u vezi sa sporazumima opisanim u stavovima 1. i 2. ovog člana i, kada to bude potrebno, u vezi sa drugim važnim pitanjima koja se odnose na njihove trgovinske politike prema trećim državama. Posebno u slučaju pristupanja treće države Uniji, ovakve konsultacije će se održavati kako bi se obezbedilo uzimanje u obzir međusobnih interesa Zajednice i Srbije navedenih u ovom Sporazumu.

Član 40
Damping i subvencije

1. Nijedna odredba ovog Sporazuma ne sprečava bilo koju od strana da preduzme odbrambene trgovinske mere u skladu sa stavom 2 ovog člana i članom 41.
2. Ako jedna od strana ustanovi da se u trgovini sa drugom stranom sprovodi damping i/ ili subvencije na osnovu kojih je moguće uvesti kompenzatorne mere, ta strana može da preduzme odgovarajuće mere protiv ovakve prakse u skladu sa Sporazumom STO o sprovođenju člana VI GATT 1994. godine ili Sporazumom STO o subvencijama i kompenzatornim merama, kao i odgovarajućim domaćim zakonodavstvom.

Član 41 ***Zaštitna klauzula***

1. Odredbe člana XIX GATT 1994. godine i Sporazuma STO o zaštitnim merama primenjuju se između strana.
2. Bez obzira na stav 1. ovog člana, kada se neki proizvod jedne strane uvozi na teritoriju druge strane u toliko povećanim količinama i pod takvim uslovima da prouzrokuje ili prethodi da prouzrokuje:

- ozbiljnu štetu domaćoj industriji sličnih ili direktno konkurentnih proizvoda na teritoriji strane uvoznice ili
- ozbiljne poremećaje u bilo kom sektoru privrede ili teškoće koje mogu da dovedu do ozbiljnog pogoršanja ekonomske situacije u nekoj oblasti strane uvoznice,

strana koja uvozi može preduzeti odgovarajuće bilateralne zaštitne mere pod uslovima i u skladu sa postupcima navedenim u ovom članu.

3. Bilateralne zaštitne mere usmerene na uvoz iz druge strane ne smeju prevazilaziti ono što je konkretno neophodno da se otklone problemi, utvrđeni stavom 2, koji su nastali kao posledica primene ovog Sporazuma. Usvojena zaštitna mera bi trebalo da se sastoji u obustavljanju povećanja ili u smanjenju preferencijalnih margina predviđenih ovim Sporazumom za proizvod u pitanju do maksimalne granice koja odgovara osnovnoj carini iz člana 18, stav 4 (a) i (b) i stav 5 za isti proizvod. Takve mere će obuhvatati jasne elemente koji definišu njihovo postepeno ukidanje, najkasnije do kraja utvrđenog perioda, i ne smeju da se primenjuju duže od 2 godine.

U krajnje vanrednim okolnostima mere mogu biti produžene za još najviše 2 godine. Nijedna bilateralna zaštitna mera neće se primenjivati na uvoz proizvoda na koji se takva mera primenjivala u vremenskom periodu koji je jednak onom periodu tokom koga je ta mera prethodno bila primenjivana, pod uslovom da je period neprimenjivanja mere najmanje 2 godine, računajući od momenta prestanka primene mere.

4. Pre preduzimanja mera predviđenih u slučajevima navedenim u ovom članu ili u slučajevima na koje se primenjuje stav 5 (b) ovog člana, Zajednica s jedne strane, i

Srbija s druge strane će, što je pre moguće, dostaviti Savetu za stabilizaciju i pridruživanje sve relevantne informacije neophodne za temeljnu analizu situacije, u cilju pronalaženja prihvatljivog rešenja za strane u pitanju.

5. Radi sprovođenja stavova 1, 2, 3. i 4. ovog člana primenjivaće se sledeće odredbe:

- Problemi koji nastanu zbog situacije navedene u ovom članu biće odmah dostavljeni na razmatranje Savetu za stabilizaciju i pridruživanje, koji može da donese bilo koju odluku potrebnu za otklanjanje tih problema.

Ako Savet za stabilizaciju i pridruživanje ili strana izvoznica nisu doneli odluku kojom se otklanjaju problemi, ili ako nije pronađeno drugo zadovoljavajuće rešenje u roku od 30 dana od upućivanja predmeta Savetu za stabilizaciju i pridruživanje, strana uvoznica može usvojiti odgovarajuće mere radi otklanjanja problema u skladu sa ovim članom. Prilikom odabira zaštitnih mera, prvenstvo mora da se da merama koje najmanje remete sprovođenje ovog Sporazuma. Zaštitne mere primenjene u skladu sa članom XIX GATT 1994. godine i Sporazumom STO o zaštitnim merama očuvaće nivo/marginu preferencija odobrenih ovim Sporazumom.

- Kada vanredne ili kritične okolnosti koje zahtevaju neposredno delovanje onemogućavaju prethodno obaveštavanje ili ispitivanje, šta god da je slučaj, strana u pitanju može, u situacijama navedenim u ovom članu, odmah da primeni privremene mere potrebne za otklanjanje problema i da o tome odmah obavesti drugu stranu.

Zaštitne mere moraju se odmah prijaviti Savetu za stabilizaciju i pridruživanje i o njima će se voditi periodične konsultacije u okviru tog tela, posebno u cilju utvrđivanja vremenskog rasporeda njihovog ukidanja, čim to okolnosti dozvole.

6. U slučaju da Zajednica, s jedne strane, ili Srbija, s druge strane, podvrgnu uvoz proizvoda, koji bi mogli da izazovu probleme navedene u ovom članu, upravnom postupku čija je svrha brzo pribavljanje informacija o smeru trgovinskih tokova, o tome će obavestiti drugu stranu.

Član 42 **Klauzula o nestašici**

1. Kada ispunjavanje odredaba ovog Naslova dovede do:

- kritične nestašice, ili opasnosti od nestašice, prehrambenih ili drugih proizvoda neophodnih za stranu izvoznicu; ili
- reeksporta u treću državu proizvoda na koji strana izvoznica primenjuje količinska izvozna ograničenja, izvozne carine ili mere ili dažbine koje imaju isto

dejstvo, i kada navedene situacije izazovu, ili bi mogle da izazovu velike teškoće za izvoznju stranu

ta strana može preduzeti odgovarajuće mere pod uslovima i u skladu sa procedurama navedenim u ovom članu.

2. Prilikom odabira mera, prednost se mora dati onima koje najmanje remete sprovođenje dogovora iz ovog Sporazuma. Ove mere se neće primenjivati na način koji bi bio sredstvo proizvoljne ili neopravdane diskriminacije u slučajevima u kojima preovlađuju isti uslovi, ili sredstvo prikrivenog ograničenja trgovine i biće ukinuto kada uslovi više ne opravdavaju njihovo postojanje.
3. Pre preduzimanja mera predviđenih u stavu 1. ovog člana ili što je pre moguće u slučajevima na koje se primenjuje stav 4. ovog člana, Zajednica i Srbija će, u zavisnosti od slučaja, dostaviti Savetu za stabilizaciju i pridruživanje sva relevantna obaveštenja, u cilju pronalaženja rešenja prihvatljivog za obe strane. Strane se mogu, u okviru Saveta za stabilizaciju i pridruživanje, dogovoriti o bilo kojim sredstvima potrebnim za prevazilaženje teškoća. Ako se u roku od 30 dana od upućivanja predmeta Savetu za stabilizaciju i pridruživanje ne postigne dogovor, strana izvoznica može na izvoz proizvoda u pitanju primeniti mere iz ovog člana.
4. Kada vanredne i kritične okolnosti koje zahtevaju neposredno delovanje onemogućavaju prethodno obaveštavanje i ispitivanje, u zavisnosti od slučaja, Zajednica ili Srbija mogu odmah primeniti mere predostrožnosti potrebne za rešavanje situacije i o tome će odmah obavestiti drugu stranu.
5. O svim merama primenjenim shodno ovom članu mora se odmah obavestiti Savet za stabilizaciju i pridruživanje i o njima će se voditi periodične konsultacije u okviru tog tela, posebno u cilju utvrđivanja rasporeda njihovog ukidanja, čim to okolnosti dozvole.

Član 43

Državni monopoli

Srbija će postepeno prilagoditi sve državne monopole komercijalnog karaktera kako bi obezbedila da, do isteka 3 godine od stupanja ovog Sporazuma na snagu, više ne postoji diskriminacija između državljana država članica Evropske unije i Srbije u pogledu uslova pod kojima monopoli nabavljaju i prodaju robu.

Član 44

Pravila o poreklu

Osim ukoliko je drugačije regulisano ovim sporazumom, Protokol 3 reguliše pravila o poreklu za primenu odredaba ovog sporazuma

Član 45 **Dozvoljena ograničenja**

Ovaj Sporazum ne sprječava zabrane ili ograničenja uvoza, izvoza ili tranzita robe opravdane na osnovu javnog morala, javnog interesa ili javne bezbednosti; zaštite zdravlja i života ljudi, životinja ili biljaka; zaštite nacionalnog blaga umetničke, istorijske i arheološke vrednosti ili zaštite intelektualne, industrijske i komercijalne svojine ili pravila koja se odnose na zlato i srebro. Međutim, ove zabrane ili ograničenja neće biti sredstva proizvoljne diskriminacije ili prikrivenog ograničenja trgovine između strana.

Član 46 **Izostanak administrativne saradnje**

1. Strane su saglasne da je administrativna saradnja suštinska za sprovođenje i kontrolu preferencijalnog tretmana dozvoljenog u skladu sa ovim Naslovom i ističu svoju spremnost za suzbijanje nepravilnosti i prevara u vezi sa carinama i srodnim oblastima.

2. Kada jedna od strana na osnovu objektivnih informacija ustanovi, da je izostala administrativna saradnja i/ili da postoje nepravilnosti ili prevare shodno ovom Naslovu, strana u pitanju može privremeno da suspenduje odgovarajući preferencijalni tretman proizvoda u pitanju u skladu sa ovim članom.

3. U smislu ovog člana, izostanak administrativne saradnje obuhvata, *inter alia*:

- a) ponovljeno nepoštovanje obaveze provere porekla konkretnog proizvoda ;
- b) ponovljeno odbijanje ili neopravdano kašnjenje u sprovođenju i/ili dostavljanju rezultata naknadne verifikacije dokaza o poreklu;
- c) ponovljeno odbijanje ili neopravdano kašnjenje u pribavljanju ovlašćenja da se sprovedu misije administrativne saradnje koje proveravaju verodostojnost dokumenata ili tačnost informacija relevantnih za davanje preferencijalnog tretmana.

U smislu ovog člana, utvrđivanje nepravilnosti ili prevare se može uraditi, *inter alia*, kada postoji značajan rast, bez zadovoljavajućeg objašnjenja, uvoza robe koji prevazilazi uobičajen nivo proizvodnih i izvoznih kapaciteta druge strane, a koji je povezan sa objektivnim informacijama u vezi sa nepravilnostima ili prevarama.

4. Privremena suspenzija povlašćenog položaja proizvoda će se uvesti pod sledećim uslovima:

1. Strana koja je ustanovila, na osnovu objektivnih informacija, da je izostala administrativna saradnja i/ili da postoje nepravilnosti ili prevare, obavestiće, bez nepotrebnog odlaganja, Odbor za stabilizaciju i pridruživanje o svom nalazu zajedno sa objektivnim informacijama i započeti konsultacije u okviru Odbor za stabilizaciju i pridruživanje, na osnovu svih relevantnih informacija i objektivnih nalaza, u cilju postizanja prihvatljivog rešenja za obe strane.

2. Ukoliko strane započnu konsultacije u okviru Odbor za stabilizaciju i pridruživanje, kao što je gore navedeno, a ne nađu prihvatljivo rešenje u roku od 3 meseca nakon obaveštavanja, oštećena strana može privremeno da obustavi odgovarajući preferencijalni tretman proizvoda u pitanju. Odbor za stabilizaciju i pridruživanje će bez nepotrebnog odlaganja biti obavešten o privremenoj suspenziji.
 3. U skladu sa ovim članom, privremena suspenzija, će biti ograničena na ono što je potrebno da se zaštite finansijski interesi strane u pitanju. Ona neće trajati duže od šest meseci nakon čega može biti obnovljena. Odbor za stabilizaciju i pridruživanje mora da bude obavešten odmah nakon usvajanja privremenih suspenzija. O njima će se voditi periodične konsultacije u okviru Odbora za stabilizaciju i pridruživanje, posebno u pogledu njihovog okončanja čim uslovi za njihovu primenu više ne budu postojali.
5. Istovremeno sa obaveštavanjem Odbora za stabilizaciju i pridruživanje shodno stavu 4(1) ovog člana, strana u pitanju treba da objavi obaveštenje uvoznicima u službenom glasniku. U obaveštenju uvoznicima treba da bude naveden proizvod za koji je utvrđeno, na osnovu objektivnih informacija, da ne postoji administrativna saradnja i/ili nepravilnosti ili prevara.

Član 47

U slučaju greške nadležnih organa u pravilnom upravljanju povlašćenim sistemom pri izvozu, a posebno u primeni odredaba Protokola 3 ovog Sporazuma kada ovakva greška dovede do posledica u vezi sa uvoznim carinama, ugovorna strana koju ove posledice pogađaju može da zahteva od Saveta za stabilizaciju i pridruživanje da ispita mogućnost usvajanja svih odgovarajućih mera u cilju rešavanja situacije.

Član 48

Primena ovog Sporazuma neće uticati na primenu odredaba prava Zajednice na Kanarska ostrva.

NASLOV V KRETANJE RADNIKA, POSLOVNO NASTANJIVANJE, PRUŽANJE USLUGA, KRETANJE KAPITALA

POGLAVLJE I KRETANJE RADNIKA

Član 49

1. Pod uslovima i modalitetima koji se primenjuju u svakoj državi članici:
 - a) položaj priznat radnicima koji su državljani Srbije i koji su zakonito zaposleni na teritoriji države članice neće trpeti diskriminaciju na osnovu državljanstva u pogledu uslova rada, naknade ili otpuštanja, u poređenju sa položajem državljanina te države;
 - b) supružnik i deca radnika koji je zakonito zaposlen na teritoriji države članice, koji zakonito borave na njenoj teritoriji, izuzimajući sezonske radnike i radnike koji dolaze na osnovu bilateralnih sporazuma u smislu člana 50, osim ako drugačije nije predviđeno takvim sporazumima, imaće pristup tržištu rada te države članice, u toku perioda zaposlenja odobrenog tom radniku.
2. Srbija će, u zavisnosti od uslova i modaliteta u svom zakonodavstvu, priznati položaj iz stava 1 radnicima koji su državljani države članice i koji su zakonito zaposleni na njenoj teritoriji, kao i njihovim supružnicima i deci koji na teritoriji pomenute države zakonito borave.

Član 50

- a) Uzimajući u obzir situaciju na tržištu rada u državama članicama i u zavisnosti od njihovog zakonodavstva i usklađenosti sa pravilima na snazi u državama članicama u oblasti kretanja radnika:
 - a) postojeće pogodnosti u pristupu zapošljavanju za radnike iz Srbije priznate od strane država članica u okviru bilateralnih sporazuma treba da se očuvaju i, po mogućnosti, poboljšaju;
 - b) ostale države članice će razmotriti mogućnost zaključivanja sličnih sporazuma.
- b) Nakon tri godine, Savet za stabilizaciju i pridruživanje će razmotriti dozvoljavanje drugih poboljšanja, uključujući pogodnosti u pristupu stručnom usavršavanju, u skladu sa pravilima i postupcima na snazi u državama članicama i uzimajući u obzir situaciju na tržištu rada u državama članicama i u Zajednici.

Član 51

1. Utvrdiće se pravila za koordinaciju sistema socijalnog osiguranja za radnike sa državljanstvom Republike Srbije, zakonito zaposlenim na teritoriji države članice, i za članove njihovih porodica koji zakonito borave na njoj teritoriji. U tom smislu, odluka Saveta za stabilizaciju i pridruživanje, koja neće uticati na prava ili obaveze koje proističu iz bilateralnih sporazuma ako oni predviđaju povoljniji položaj, obezbediće primenu sledećih odredbi:
 - a) svi periodi osiguranja, zaposlenja ili boravka koje su ti radnici dovršili u različitim državama članicama sabiraju se u cilju ostvarivanja prava na penzije i drugi anuiteta za slučaj starosti, invaliditeta i smrti i u cilju zdravstvene zaštite ovih radnika i članova njihove porodice;
 - b) sve penzije ili druga primanja za slučaj starosti, smrti, povrede na radu ili profesionalne bolesti ili invaliditeta koja iz toga nastane, izuzimajući primanja koja se ne ostvaruju na osnovu plaćanja doprinosa biće slobodno prenosive u visini utvrđenoj zakonom države članice ili država članica dužnika;
 - c) takvi radnici će primati porodična primanja za članove njihovih porodica kao što je gore definisano;
2. Srbija će priznati radnicima koji su državljanjani države članice i koji su zakonito zaposleni na njoj teritoriji i članovima njihove porodice koji zakonito borave na njoj teritoriji položaj sličan onom utvrđenom u tački b) i c) stava 1.

POGLAVLJE II POSLOVNO NASTANJIVANJE

Član 52 Definicija

Za potrebe ovog Sporazuma:

- a) „Privredno društvo Zajednice“ ili „srpsko privredno društvo“ označavaju privredno društvo osnovano u skladu sa pravom države članice odnosno Srbije i čije se registrovano sedište ili glavna uprava ili glavno mesto poslovanja nalazi na teritoriji Zajednice odnosno Srbije. Međutim, ako privredno društvo osnovano u skladu sa pravom države članice odnosno Srbije ima samo registrovano sedište na teritoriji Zajednice odnosno Srbije, ono se smatra društvom Zajednice odnosno srpskim društvom, u zavisnosti od slučaja, ako je njegovo poslovanje stvarno i trajno povezano sa privredom jedne od država članica odnosno privredom Srbije;
- b) „Društvo kći“ privrednog društva označava društvo nad kojim prvo društvo ima efektivnu kontrolu;

c) „Ogranak“ privrednog društva označava mesto poslovanja koje nema pravni subjektivitet i koje se pojavljuje kao trajno, kao što je produžetak društva majke, ima upravu i materijalno je opremljeno za poslovanje sa trećim licima, tako da treća lica, iako znaju da će, ako to bude potrebno, biti u pravnoj vezi sa društvom majkom čija je glavna kancelarija u inostranstvu, ne moraju da posluju neposredno sa društvom majkom već mogu da obavljaju poslove u mestu poslovanja njenog produžetka;

d) „Poslovno nastanjivanje“ označava:

(1) za državljane, pravo da započnu privredne delatnosti kao samozaposlena lica i pravo da osnuju preduzeća, posebno privredna društva, nad kojima imaju efektivnu kontrolu. Samozapošljavanje i poslovni poduhvati od strane državljana ne obuhvataju traženje zaposlenja ili zapošljavanje na tržištu rada niti daju pravo na pristup tržištu rada druge strane. Odredbe ovog Poglavlja se ne primenjuju na lica koja nisu isključivo samozaposlena;

(2) za privredna društva Zajednice ili Srbije, pravo započinjanja privrednih delatnosti osnivanjem društava kćeri i ogranaka u Srbiji odnosno Zajednici;

e) „Poslovanje“ označava obavljanje privrednih delatnosti;

f) „Privredne delatnosti“ označavaju, u načelu, delatnosti industrijskog, privrednog i profesionalnog karaktera i zanatske delatnosti;

g) „državljanin Zajednice“ odnosno „srpski državljanin“ označava fizičko lice koje je državljanin jedne od država članica odnosno državljanin Srbije;

U pogledu međunarodnog pomorskog transporta, uključujući kombinovani transport koji uključuje deonicu na moru, državljani Zajednice ili državljani Srbije poslovno nastanjeni van Zajednice ili Srbije, i brodarska društva koja su osnovana izvan Zajednice ili Srbije i pod kontrolom državljana Zajednice ili državljana Srbije, takođe se mogu koristiti odredbama ovog Poglavlja i Poglavlja III, ako su njihova plovila registrovana u toj državi članici ili u Srbiji u skladu sa njihovim zakonodavstvom.

h) „Finansijske usluge“ označavaju delatnosti opisane u Aneksu VI. Savet za stabilizaciju i pridruživanje može proširiti ili izmeniti obim tog Aneksa.

Član 53

1. Srbija će privrednim društvima i državljanima Zajednice olakšati započinjanje poslovanja na svojoj teritoriji. U tom cilju, nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, ona će odobriti:

(1) u pogledu poslovnog nastanjivanja privrednih društava iz Zajednice na teritoriji Srbije, položaj koji nije manje povoljan od položaja koji daje svojim privrednim društvima ili bilo kojem privrednom društvu iz treće države, koji god je bolji;

(2) u pogledu poslovanja društava kćeri ili ogranaka privrednih društava Zajednice na teritoriji Srbije koji su već osnovani, položaj koji nije manje povoljan od položaja koji priznaje svojim privrednim društvima i ograncima ili bilo kojem društvu kćeri ili bilo kojem ogranku privrednog društva iz treće države, koji god je bolji.

2. Zajednica i njene države članice će, nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, odobriti:

(1) u pogledu poslovnog nastanjivanja srpskih privrednih društava položaj koji nije manje povoljan od položaja koji države članice daju svojim privrednim društvima ili bilo kojem društvu iz bilo koje treće države, koji god je bolji.

(2) u pogledu poslovanja društava kćeri i ogranaka srpskih privrednih društava, poslovno nastanjenih na njihovim teritorijama, položaj koji nije manje povoljan od položaja koji države članice daju svojim privrednim društvima i ograncima ili bilo kojem društvu kćeri i ogranku bilo kojeg privrednog društva iz treće države, poslovno nastanjenom na njihovoj teritoriji, koji god je bolji.

3. Strane neće donositi nikakve propise ili mere kojima se uvodi diskriminacija u pogledu poslovnog nastanjenja društva iz bilo koje druge strane na svojoj teritoriji ili u pogledu njihove delatnosti, kada su već osnovani, u poređenju sa svojim sopstvenim društvima.

4. Četiri godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, Savet za stabilizaciju i pridruživanje utvrdiće načine za proširenje prethodnih odredaba na poslovno nastanjivanje državljana Zajednice i državljana Srbije radi započinjanja privredne delatnosti kao samozaposlenih lica.

5. Bez obzira na odredbe ovog člana:

(a) Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, društva kćeri i ogranci privrednih društava Zajednice imaju pravo da koriste i uzimaju u zakup nepokretnosti u Srbiji;

(b) Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma društva kćeri privrednih društava Zajednice imaju pravo sticanja i uživanja svojinskih prava na nepokretnostima kao i srpska privredna društva, a u pogledu javnih dobara/dobara od opšteg

interesa, ista prava koja uživaju srpska privredna društva, kada su ova prava potrebna za obavljanje privrednih delatnosti radi kojih su osnovana;

(c) Četiri godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, Savet za stabilizaciju i pridruživanje utvrdiće mogućnost proširivanja prava navedenih pod (b) na ogranke privrednih društava Zajednice.

Član 54

1. Pod uslovima iz odredbi člana 56, izuzimajući finansijske usluge navedene u Aneksu VI, strane mogu urediti poslovno nastanjivanje i poslovanje privrednih društava i državljana na svojoj teritoriji, ako se tim propisima privredna društva i državljanii drugih strana ne diskriminišu u poređenju sa svojim privrednim društvima i državljanima.
2. U pogledu finansijskih usluga, bez obzira na ostale odredbe ovog Sporazuma, nijedna strana neće biti sprečena da iz opreza preduzima mere, uključujući mere za zaštitu ulagača, deponenata, osiguranika ili lica prema kojima pružalac finansijskih usluga ima fiducijarnu obavezu, ili da obezbedi integritet i stabilnost finansijskog sistema. Ove mere ne smeju da se koriste kao sredstvo za izbegavanje obaveza koje je strana preuzela ovim Sporazumom.
3. Ništa u ovom Sporazumu neće se tumačiti na način na koji se od strane zahteva otkrivanje informacija koje se odnose na poslove i račune pojedinih klijenata ili bilo koje poverljive ili nejavne informacije u posedu javnih tela.

Član 55

1. Ne dovodeći u pitanje bilo koju suprotnu odredbu koja se nalazi u predviđenom Multilateralnom Sporazumu o osnivanju zajedničkog evropskog vazduhoplovnog prostora⁴ (u daljem tekstu „ZEVP”), odredbe ovog Poglavlja neće se primenjivati na usluge avionskog transpota i usluge transporta unutrašnjim plovnim putevima i usluge pomorske kabotaže.
2. Savet za stabilizaciju i pridruživanje može davati preporuke u cilju poboljšanja poslovnog nastanjivanja i poslovanja u oblastima obuhvaćenim stavom 1.

⁴ Мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланда, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Привремене мисије Уједињених нација на Косову о оснивању Заједничког европског ваздухопловног простора (СЛ Л 285, 16.10.2006. стр. 3)

Član 56

1. Odredbe članova 53. i 54. ne sprečavaju bilo koju od strana da primeni posebna pravila u vezi sa poslovnim nastanjivanjem i poslovanjem na svojoj teritoriji ogranaka privrednih društava druge strane, koja nisu osnovana na teritoriji prve strane, ako su ta pravila opravdana pravnim ili tehničkim razlikama između tih ogranaka i ogranaka privrednih društava osnovanih na njenoj teritoriji ili, u pogledu finansijskih usluga, iz opreza.
2. Razlika u položaju neće prevazilaziti ono što je strogo neophodno usled takvih pravnih ili tehničkih razlika ili, u pogledu finansijskih usluga, zbog opreza.

Član 57

Kako bi se državljanima Zajednice i državljanima Srbije olakšalo započinjanje i bavljenje posebno uređenim profesionalnim delatnostima u Srbiji odnosno Zajednici, Savet za stabilizaciju i pridruživanje će ispitati koji uslovi su potrebni za međusobno priznanje kvalifikacija. U tom cilju Savet može preduzeti sve potrebne mere.

Član 58

1. Privredno društvo Zajednice, osnovano na teritoriji Srbije, ili srpsko privredno društvo, osnovano na teritoriji Zajednice, imaće pravo da zapošljava samostalno ili preko jedne od svojih društava kćeri ili ogranaka, u skladu sa zakonodavstvom na snazi u državi osnivanja, na teritoriji Republike Srbije odnosno Zajednice, zaposlene koji su državljani država članica odnosno državljani Srbije, pod uslovom da su oni ključno osoblje u smislu stava 2. i da su zaposleni isključivo od strane privrednih društava, društava kćeri ili ogranaka. Boravišnom i radnom dozvolom takvih zaposlenih biće obuhvaćeno samo vreme trajanja takvog zaposlenja.

2. Ključno osoblje gorepomenutih privrednih društava, u daljem tekstu „organizacija“ jesu „lica premeštena u okviru društva“ u smislu tačke (c) ovog stava u sledećim kategorijama, pod uslovom da je ta organizacija pravno lice i da su lica u pitanju bila u njoj zaposlena ili da su u njoj bili partneri (izuzimajući većinske akcionare), najmanje godinu dana pre takvog premeštaja:

(a) Lica koja u organizaciji zauzimaju visok položaj, koja prvenstveno rukovode upravom organizacije i koja su, načelno, pod opštim nadzorom ili rukovodstvom upravnog odbora ili akcionara preduzeća, ili sa njima izjednačena lica, uključujući:

- lica koja rukovode osnivanjem odeljenja ili sektora organizacije;

- lica koja vrše nadzor i kontrolu rada drugih zaposlenih koji obavljaju stručne poslove i poslove nadzora i upravljanja;
- lica koja imaju lična ovlašćenja da zapošljavaju i otpuštaju ili daju preporuke za zapošljavanje, otpuštanje ili druge radnje u vezi sa položajem zaposlenih;

(b) Lica koja rade u organizaciji i koja poseduju posebna znanja neophodna za pružanje usluga, korišćenje opreme za istraživanje, primenu tehnike ili upravljanje društvom. Ocena ovakvih znanja može da odražava, osim znanja usko povezanih sa društvom, visok nivo kvalifikacija u pogledu vrste posla ili zanata za koje se zahteva posebno tehničko znanje, uključujući pripadnost priznatoj struci;

(c) „Lice premešteno u okviru društva“ označava fizičko lice koje radi u okviru organizacije na teritoriji jedne strane, koje je privremeno premešteno na teritoriju druge strane radi obavljanja privrednih delatnosti; organizacija u pitanju mora da ima glavno mesto poslovanja na teritoriji jedne strane, a premeštanje mora biti obavljeno u entitet (ogranak, društvo kći) te organizacije, koja efektivno obavlja slične privredne delatnosti na teritoriji druge strane.

3. Ulazak i privremena prisutnost državljana Srbije na teritoriji Zajednice odnosno državljana Zajednice na teritoriji Srbije biće dozvoljeni, kada su ti predstavnici privrednih društava lica koja rade na visokim položajima u smislu stava 2(a) ovog člana, u okviru društva, i kada su u određenoj državi članici odnosno Srbiji odgovorni za osnivanje društva kćeri ili ogranak privrednog društva iz Srbije u državi članici, odnosno osnivanje društva kćeri ili ogranak društva Zajednice u Srbiji, kada:

- ovi predstavnici nisu uključeni u obavljanje neposredne prodaje ili u pružanje usluga, i ne primaju naknadu iz izvora koji se nalaze na teritoriji države domaćina i;
- društvo ima svoje glavno mesto poslovanja izvan Zajednice odnosno Republike Srbije i nema drugog predstavnika, kancelariju, ogranak ili društvo kći u toj državi članici odnosno Republici Srbiji.

POGLAVLJE III PRUŽANJE USLUGA

Član 59

1. Zajednica i Srbija, u skladu sa sledećim odredbama, obavezuju se da preduzmu neophodne korake kako bi postepeno omogućile da usluge pružaju privredna društva iz Zajednice, srpska privredna društva ili državljani Zajednice ili državljani Srbije, koja su osnovana na teritoriji strane kojoj ne pripada lice kojem su te usluge namenjene.

2. Upravo sa procesom liberalizacije pomenutim u stavu 1, strane će dozvoliti privremeno kretanje fizičkih lica koja pružaju usluge ili koja su zaposlena kod onog ko pruža usluge kao ključni zaposleni u smislu člana 58, uključujući fizička lica koja su državljani ili predstavnici privrednih društava iz Zajednice ili Srbije i koja traže privremeni ulazak radi vođenja pregovora o uslugama ili sklapanja ugovora o prodaji usluga za odnosnog davaoca usluga kada ti predstavnici nisu uključeni u obavljanje neposredne prodaje korisnicima ili samostalno pružanje usluga.
3. Nakon četiri godine, Savet za stabilizaciju i pridruživanje preduzeće neophodne mere za postepenu primenu odredaba iz stava 1. Uzeće se u obzir napredak koji su strane postigle u usklađivanju njihovih propisa.

Član 60

1. Strane neće preduzimati nikakve mere ili radnje koje bi uslove pod kojima usluge pružaju državljani ili privredna društva Srbije i Zajednice koja su osnovana na teritoriji strane kojoj ne pripada lice kojem su te usluge namenjene, bitno ograničile u odnosu na zatečeno stanje na dan koji prethodi danu stupanja na snagu ovog Sporazuma.
2. Ako jedna strana smatra da mere koje je druga strana uvela nakon stupanja Sporazuma na snagu dovode do stanja koje je u pogledu pružanja usluga bitno restriktivnije od stanja zatečenoga na dan stupanja Sporazuma na snagu, ona može od druge strane zahtevati da započnu konsultacije.

Član 61

U pružanju transportnih usluga između Zajednice i Srbije, primenjuju se sledeće odredbe:

1. U vezi sa kopnenim transportom, Protokolom 4 su utvrđena pravila koja su primenjiva na odnos između strana, naročito radi obezbeđenja neograničenog drumskog tranzitnog saobraćaja preko Srbije i Zajednice u celini, delotvorne primene načela nediskriminacije i postepenog usklađivanja srpskog zakonodavstva u oblasti transporta sa zakonodavstvom Zajednice.
2. U vezi sa međunarodnim pomorskim transportom, strane se obavezuju da delotvorno primenjuju načelo neograničenog pristupa međunarodnom pomorskom tržištu i prometu na komercijalnoj osnovi, kao i da poštuju međunarodne i evropske obaveze u oblasti sigurnosti, bezbednosti i ekoloških standarda.
Strane potvrđuju svoju posvećenost slobodnom konkurentnom okruženju kao osnovnoj odlici međunarodnog pomorskog transporta.
3. U primeni načela iz stava 2 strane:
 - (a) neće uvesti klauzule o podeli tereta u buduće bilateralne sporazume sa trećim državama;

- (b) ukinuće, nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, sve jednostrane mere i administrativne, tehničke i ostale prepreke koje mogu imati ograničavajuće ili diskriminatorско dejstvo na slobodno pružanje usluga u međunarodnom pomorskom transportu.
 - (c) Svaka strana će, između ostalog, postupati s brodovima kojima upravljaju državljani ili privredna društva druge strane na način koji nije manje povoljan od načina na koji postupa prema vlastitim brodovima, a u odnosu na pristup lukama koje su otvorene za međunarodni promet, upotrebu infrastrukture i pomoćnih pomorskih usluga u lukama, kao i odgovarajuće naknade i takse, carinske pogodnosti, dodeljivanje vezova i mogućnost utovara i istovara robe.
- 4. U cilju obezbeđenja koordinisanog razvoja i postupne liberalizacije transporta između strana, a u skladu sa njihovim uzajamnim komercijalnim potrebama, uslovi uzajamnog pristupa tržištu u vazdušnom transportu biće uređeni sporazumom o ZEVP.
 - 5. Pre zaključenja ZEVP, strane neće preduzeti nijednu meru ili radnju koja više ograničava ili diskriminiše u odnosu na zatečeno stanje pre stupanja na snagu ovog Sporazuma.
 - 6. Srbija će uskladiti svoje zakonodavstvo, uključujući administrativne, tehničke i druge propise, sa propisima Zajednice koji se u određenom trenutku primenjuju u oblasti vazdušnog, pomorskog, rečnog i kopnenog transporta i to u onoj meri u kojoj to služi liberalizaciji i uzajamnom pristupu tržištima strana i olakšava kretanje putnika i robe.
 - 7. Uporedo sa zajedničkim napretkom u ostvarivanju ciljeva ovog Poglavlja, Savet za stabilizaciju i pridruživanje ispitaće načine za stvaranje uslova koji su neophodni za unapređenje slobode pružanja usluga u vazdušnom, kopnenom i rečnom transportu.

POGLAVLJE IV TEKUĆA PLAĆANJA I KRETANJE KAPITALA

Član 62

Strane se obavezuju da odobre sva plaćanja i prenose na tekući račun bilansa plaćanja između Zajednice i Srbije u slobodno konvertibilnoj valuti i u skladu s odredbama člana VIII Statuta Međunarodnog monetarnog fonda.

Član 63

1. U pogledu transakcija na kapitalnom računu i finansijskom računu platnog bilansa nakon stupanja na snagu ovoga Sporazuma strane će osigurati slobodno kretanje kapitala koji se odnosi na direktna ulaganja u privredna društva koja su ustanovljena u skladu s pravom države domaćina i ulaganja koja su obavljena u skladu s odredbama Poglavlja II Naslova V, kao i likvidaciju ili povraćaj tih ulaganja i bilo kakvu dobit koja iz njih proizlazi.
2. U pogledu transakcija na kapitalnom i finansijskom računu bilansa plaćanja od stupanja na snagu ovog Sporazuma, strane će obezbediti slobodno kretanje kapitala koje se tiče kredita za komercijalne transakcije ili pružanje usluga u kojima učestvuje lice koja ima prebivalište u jednoj od strana i finansijske zajmove i kredite, s rokom dospeća dužim od godinu dana.
3. Po stupanju na snagu ovoga Sporazuma Srbija će da dopusti državljanima država članica Evropske unije da stiču svojinu nad nepokretnostima u Srbiji, uz potpunu i celishodnu primenu postojećih postupaka. U periodu od četiri godine od stupanja na snagu ovoga Sporazuma Srbija će postepeno usklađivati svoje zakonodavstvo koje se odnosi na sticanje svojine nad nepokretnostima u Srbiji kako bi državljanima članica Evropske unije osigurala isti tretman kao i svojim državljanima.
Zajednica i Srbija će takođe osigurati, nakon četiri godine od stupanja na snagu ovoga Sporazuma, slobodno kretanje kapitala koje se odnosi na portfolio investicije i finansijske zajmove i kredite s rokom dospeća kraćim od godinu dana.
4. Ne dovodeći u pitanje stav 1, strane neće uvoditi nikakva nova ograničenja koja se odnose na kretanje kapitala i tekuća plaćanja između lica s prebivalištem u Srbiji, odnosno Zajednici i neće postojeća rešenja dodatno da ograničavaju.
5. Ne dovodeći u pitanje odredbe člana 62 i ovoga člana, kada u izuzetnim okolnostima kretanje kapitala između Zajednice i Srbije uzrokuje ili pretili da prouzrokuje ozbiljne teškoće u funkcionisanju politike deviznog kursa ili monetarne politike u Zajednici ili Srbiji, Srbija odnosno Zajednica može da preduzme zaštitne mere u pogledu kretanja kapitala između Srbije i Zajednice za period ne duži od šest meseci, ako su takve mere preko potrebne.
6. Nijedna gore pomenuta odredba ne može se primeniti na način kojim se ograničavaju prava ekonomskih subjekata obe strane da iskoriste svaki povoljniji tretman zasnovan na bilo kom važećem bilateralnom ili multilateralnom sporazumu koji uključuje strane ovoga Sporazuma.
7. Strane će se međusobno savetovati o olakšavanju kretanja kapitala između Zajednice i Srbije radi promovisanja ciljeva ovoga Sporazuma.

Član 64

1. U toku prve četiri godine od dana stupanja na snagu ovoga Sporazuma, Zajednica i Srbija će preduzimati mere koje omogućavaju stvaranje potrebnih uslova za dalju postepenu primenu pravila Zajednice o slobodnom kretanju kapitala.

2. Po isteku četiri godine od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, Savet za stabilizaciju i pridruživanje utvrdiće načine potpune primene pravila Zajednice o kretanju kapitala u Srbiji.

POGLAVLJE V OPŠTE ODREDBE

Član 65

1. Primena odredaba ovog Naslova može biti podložna ograničenjima po osnovu javnog interesa, javne sigurnosti ili javnog zdravlja.
2. Ove odredbe neće se primenjivati na aktivnosti koje su na teritoriji bilo koje strane povezane, makar i povremeno, s izvršavanjem službenih ovlašćenja.

Član 66

Za potrebe ovog Naslova, ništa previđeno ovim Sporazumom ne sprečava strane da primenjuju svoje zakone i ostale propise koji se odnose na ulazak i boravak, zapošljavanje, uslove rada, nastanjivanje fizičkih lica i pružanje usluga, sve dok se radi o odobravanju, obnavljanju ili odbijanju boravišne dozvole, pod uslovom da ih pri tom ne primenjuju na takav način da poništavaju ili umanjuju koristi koje ima bilo koja od strana na osnovu uslova iz određene odredbe ovoga Sporazuma. Ova odredba ne dovodi u pitanje primenu člana 65.

Član 67

Odredbe ovog Naslova takođe se primenjuju na privredna društva koja su pod nadzorom i isključivo u zajedničkom vlasništvu srpskih privrednih društava ili državljana i privrednih društava ili državljana Zajednice.

Član 68

1. Tretman najpovlašćenije nacije dodeljen u skladu s odredbama ovog Naslova, neće se primenjivati na poreske povlastice koje strane pružaju ili će pružati u budućnosti na osnovu sporazuma čija je svrha izbegavanje dvostrukog oporezivanje ili drugih poreskih dogovora.
2. Nijedna odredba ovog Naslova neće se tumačiti kao sprečavanje strana da usvoje ili izvrše bilo koju meru čiji je cilj sprečavanje izbegavanja ili utaje poreza u skladu s poreskim odredbama sporazuma o izbegavanju dvostrukog oporezivanja i drugih poreskih dogovora ili domaćeg fiskalnog zakonodavstva.
3. Nijedna od odredaba ovog Naslova neće se tumačiti kao sprečavanje država članica ili Srbije da u primeni relevantnih odredaba svojih poreskih zakonodavstva razlikuju poreske obveznike koji nisu u istoj situaciji, naročito s obzirom na njihovo prebivalište.

Član 69

1. Strane će nastojati, kada je to moguće, da izbegnu nametanje restriktivnih mera, uključujući mere koje se odnose na uvoz, radi platnog bilansa. Strana koja usvoji takve mere dostaviće, što je pre moguće, drugoj strani raspored njihovog ukidanja.
2. Kada se jedna ili više država članica ili Srbija nalazi u ozbiljnim platnobilansnim teškoćama ili joj takve teškoće prete, Zajednica ili Srbija mogu, u skladu s uslovima utvrđenim u Sporazumu STO, usvojiti restriktivne mere, uključujući mere koje se odnose na uvoz, koje će biti ograničenog trajanja, a koje ne mogu prekoračiti ono što je strogo potrebno da bi se popravio platni bilans. Zajednica ili Srbija, zavisno od situacije, o tome će odmah obavestiti drugu stranu.
3. Nijedna restriktivna mera neće se primenjivati na prenose koji se odnose na ulaganja, naročito ne na povraćaj uložene sume ili ponovno uloženog iznosa, ili bilo kakvih prihoda koji iz njega proizlaze.

Član 70

Odredbe ovog Naslova postepeno će biti usklađivane, naročito u svetlu zahteva koji proizlaze iz člana V GATS.

Član 71

Odredbe ovoga Sporazuma ne dovode u pitanje primenu bilo koje mere koju je donela jedna od strana, neophodne radi sprečavanja izbegavanja mera koje se odnose na pristup trećih država tržištu odnosno strane na osnovu odredaba ovoga Sporazuma.

NASLOV VI

USKLAĐIVANJE PROPISA, PRIMENA PRAVA I PRAVILA KONKURENCIJE

Član 72

1. Strane priznaju važnost usklađivanja važećeg srpskog zakonodavstva sa zakonodavstvom Zajednice i njegove delotvorne primene. Srbija će nastojati da obezbedi postepeno usklađivanje postojećih zakona i budućeg zakonodavstva sa pravnim tekovinama Zajednice. Srbija će obezbediti da će važeće i buduće zakonodavstvo biti pravilno primenjeno i sprovedeno.
2. Usklađivanje će započeti na dan potpisivanja Sporazuma i postepeno će se proširivati na sve elemente pravnih tekovina Zajednice na koje upućuje ovaj Sporazum do kraja prelaznog perioda utvrđenoga u članu 8 ovog Sporazuma.
3. Usklađivanje će, naročito u ranoj fazi, biti usredsređeno na osnovne elemente pravnih tekovina o Unutrašnjem tržištu, Pravosuđe, slobodu i bezbednost, kao i na druga područja vezana za trgovinu. U kasnijoj fazi Srbija će se usredsrediti na preostale delove pravnih tekovina Zajednice.
4. Usklađivanje će se ostvariti na osnovu programa dogovorenog između Evropske komisije i Srbije.
5. Srbija će u dogovoru s Evropskom komisijom takođe definisati načine praćenja sprovođenja usklađivanja zakonodavstva i zakonodavne mere koje treba preduzeti u vezi sa njihovom primenom.

Član 73

Konkurencija i ostale ekonomske odredbe

1. Sledeće nije u skladu sa pravilnim funkcionisanjem Sporazuma u meri u kojoj može uticati na trgovinu između Zajednice i Srbije:
 1. sporazumi između preduzeća, odluke udruženja preduzeća i usaglašena praksa između preduzeća, čiji je cilj ili posledica sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije;
 2. zloupotreba dominantnog položaja od strane jednog ili više preduzeća na teritorijama Zajednice ili Srbije, u celini ili na njihovom značajnom delu;
 3. svaka državna pomoć koja narušava ili preti da naruši konkurenciju davanjem prednosti određenim preduzećima ili određenim proizvodima.
2. Svako postupanje suprotno ovom članu ocenjivaće se na osnovu kriterijuma koji proističu iz primene pravila konkurencije koja se primenjuju u Zajednici, naročito iz članova 81., 82., 86. i 87. Ugovora o EZ i instrumenata tumačenja koje su usvojile institucije Zajednice.

3. Ugovorne strane će obezbediti da se operativno nezavisnoj instituciji povere ovlašćenja neophodna za potpunu primenu stava 1(1) i 1(2) ovog člana, u odnosu na privatna i javna preduzeća i preduzeća kojima su dodeljena posebna prava.
4. Srbija će osnovati operativno nezavisno telo kojem će se poveriti ovlašćenja neophodna za potpunu primenu stava 1(3) ovog člana u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovoga Sporazuma. To telo će, između ostalog, imati ovlašćenja da odobrava šeme državne pomoći i dodelu individualne pomoći u skladu sa stavom 2. ovog člana, kao i ovlašćenje da naredi povraćaj državne pomoći koja je nezakonito dodeljena.
5. Zajednica i Srbija će, svaka sa svoje strane, obezbediti transparentnost u oblasti državne pomoći, tako što će, između ostalog, jedna drugoj dostavljati redovan godišnji izveštaj ili drugi odgovarajući dokument, sledeći metodologiju i prikaz koji je sadržan u pregledu državne pomoći Zajednice. Na zahtev jedne ugovorne strane druga strana će pružiti informacije o određenim pojedinačnim slučajevima javne pomoći.
6. Srbija će načiniti sveobuhvatan popis šema pomoći koje su uspostavljene pre osnivanja tela iz stava 4. i takve će šeme pomoći uskladiti sa kriterijumima iz stava 2. ovog člana u roku ne dužem od 4 godine od stupanja na snagu ovoga Sporazuma.
7. (a) Radi primene odredaba stava 1(3) ugovorne strane prihvataju da će se tokom prvih 5 godina od dana stupanja na snagu ovoga Sporazuma svaka državna pomoć koju dodeli Srbija ocenjivati, uzimajući u obzir činjenicu da će se Srbija smatrati područjem koje je identično područjima Zajednice koja su opisana u članu 87(3)(a) Ugovora o EZ.
(b) U roku od 4 godine od dana stupanja na snagu ovoga Sporazuma Srbija će dostaviti Evropskoj komisiji svoje podatke o bruto domaćem proizvodu (BDP) po glavi stanovnika koji su usklađeni na nivou NUTS II. Telo iz stava 4. i Evropska komisija će potom zajedno oceniti podobnost regija u Srbiji, i na osnovu toga maksimalni intenzitet pomoći, da bi se izradila karta regionalne pomoći na osnovu odgovarajućih smernica Zajednice.
8. Ukoliko je primereno, Protokol 5 utvrđuje pravila o državnoj pomoći u industriji čelika. Ovim Protokolom utvrđuju se pravila primenljiva u slučaju dodeljivanja pomoći za restrukturiranje u industriji čelika. Protokol će naglasiti izuzetan karakter ovakve pomoći i činjenicu da bi pomoć bila ograničena u vremenu i vezana za smanjenje kapaciteta u okviru programa izvodljivosti.
9. U pogledu proizvoda na koje se odnosi Poglavlje II, Naslova IV:
 - stav 1 (3) se neće primenjivati;
 - svako postupanje suprotno stavu 1(1) ocenjivaće se prema kriterijumima koje je utvrdila Zajednica na osnovu članova 36 i 37. Ugovora o EZ i posebnih instrumenata Zajednice koji su usvojeni na toj osnovi.

10. Ako jedna od ugovornih strana smatra da je određeno postupanje nespojivo sa uslovima iz stava 1 ovog člana, ona može preduzeti odgovarajuće mere nakon konsultacija u okviru Saveta za stabilizaciju i pridruživanje ili trideset radnih dana nakon što se obratila radi takvih konsultacija.

Ništa iz ovoga člana neće sprečavati i neće na bilo koji način uticati na Zajednicu ili Srbiju da preduzimaju kompenzatorne mere u skladu sa odgovarajućim članovima GATT 1994. godine i Sporazuma STO o subvencijama i kompenzatornim merama i sa svojim odgovarajućim zakonodavstvima.

Član 74 **Javna preduzeća**

Istekom roka od 3 godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, Srbija će primeniti na javna preduzeća i preduzeća kojima su dodeljena posebna prava načela koja su utvrđena u Ugovoru o EZ, sa posebnim upućivanjem na član 86.

Posebna prava javnih preduzeća tokom prelaznog perioda neće uključivati mogućnost nametanja kvantitativnih ograničenja ili mera koje imaju isto dejstvo na uvoz iz Zajednice u Srbiju.

Član 75 **Intelektualna, industrijska i komercijalna svojina**

1. Saglasno odredbama ovoga člana i Aneksa VII, ugovorne strane potvrđuju važnost koju pridaju obezbeđenju odgovarajuće i delotvorne zaštite i primene prava intelektualne, industrijske i komercijalne svojine.
2. Od stupanja na snagu ovog Sporazuma, ugovorne strane će, u pogledu priznanja i zaštite intelektualne, industrijske i komercijalne svojine, uzajamno garantovati privrednim društvima i državljanima ugovornih strana, tretman ne manje povoljan od onog koji ugovorne strane garantuju bilo kojoj trećoj državi u skladu sa bilateralnim sporazumima.
3. Srbija će preduzeti neophodne mere kako bi najkasnije 5 godina od stupanja na snagu ovog Sporazuma obezbedila nivo zaštite intelektualne, industrijske i komercijalne svojine koji je sličan nivou koji postoji u Zajednici, uključujući i delotvorna sredstva za sprovođenje tih prava.
4. Srbija se obavezuje da pristupi, u gore pomenutom roku, multilateralnim konvencijama o pravima intelektualne, industrijske i komercijalne svojine na koje se upućuje u stavu 1, Aneksa VII. Savet za stabilizaciju i pridruživanje može odlučiti da obaveže Srbiju da pristupi određenim multilateralnim konvencijama u ovoj oblasti.
5. Ako se u oblasti intelektualne, industrijske i komercijalne svojine pojave problemi koji štetno utiču na uslove trgovine, oni će biti hitno upućeni Savetu za stabilizaciju i pridruživanje, na zahtev bilo koje ugovorne strane, radi postizanja obostrano zadovoljavajućih rešenja.

Član 76
Javne nabavke

1. Zajednica i Srbija smatraju otvaranje procedura za dodelu javnih ugovora na osnovu nediskriminacije i uzajamnosti, naročito u skladu sa pravilima STO, poželjnim ciljem.
2. Srpskim privrednim društvima, bez obzira na to jesu li osnovana u Zajednici ili nisu, od stupanja na snagu ovoga Sporazuma biće omogućen pristup postupcima za dodelu javnih ugovora u Zajednici, prema pravilima o javnim nabavkama Zajednice, pod uslovima ne manje povoljnim od uslova koji se primenjuju na privredna društva Zajednice.

Gore pomenute odredbe će se takođe primenjivati na ugovore u javnom sektoru nakon što Vlada Srbije usvoji propise kojima se u toj oblasti uvode pravila Zajednice. Zajednica će periodično proveravati da li je Srbija stvarno uvela takve propise.
3. Privredna društva Zajednice osnovana u Srbiji, prema odredbama poglavlja II Naslova V, imaće od stupanja na snagu ovog Sporazuma pristup postupcima za dodelu javnih ugovora pod uslovima ne manje povoljnim od onih koja se primenjuju na srpska privredna društva.
4. Privrednim društvima Zajednice koja nisu osnovana u Srbiji biće omogućen pristup postupcima za dodelu javnih ugovora u Srbiji u skladu sa srpskim Zakonom o javnim nabavkama, pod uslovima ne manje povoljnim od uslova koji se primenjuju na srpska privredna društva, najkasnije pet (5) godina od stupanja na snagu ovoga Sporazuma.

Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, Srbija će svaku prednost datu domaćim preduzećima pretvoriti u prednost izraženu u ceni, i u periodu od 5 godina će postepeno smanjiti tu prednost u skladu sa navedenom dinamikom:

 - prednost neće preći nivo od 15%, do kraja druge godine od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma;
 - prednost neće preći nivo od 10%, do kraja treće godine od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma;
 - prednost neće preći nivo od 5%, do kraja četvrte godine od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma;
 - prednost će biti potpuno ukinuta najkasnije do isteka pete godine od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma.
5. Savet za stabilizaciju i pridruživanje će periodično ispitivati mogućnost da Srbija svim privrednim društvima Zajednice omogući pristup postupcima za dodelu javnih ugovora. Srbija će jedanput godišnje izveštavati Savet za stabilizaciju i pridruživanje o merama koje je preduzela radi povećanja transparentnosti i pružanja delotvorne sudske kontrole odluka donetih u oblasti javnih nabavki.

6. Kada su u pitanju poslovno nastanjivanje, aktivnosti, pružanje usluga između Zajednice i Srbije, kao i zapošljavanja i kretanja radne snage vezano za izvršavanje javnih ugovora, primenjive se odredbe članova 49-64.

Član 77

Standardizacija, metrologija, akreditacija i ocena usaglašenosti

1. Srbija će preduzeti neophodne mere kako bi postepeno postigla usklađenost sa tehničkim propisima Zajednice i evropskom standardizacijom, metrologijom, akreditacijom i procedurama ocene usaglašenosti.
2. U tom cilju ugovorne strane će nastojati da:
 - a) promovišu upotrebu tehničkih propisa Zajednice, evropskih standarda i postupaka za ocenu usaglašenosti.
 - b) pruže pomoć za podsticanje razvoja infrastrukture kvaliteta: standardizacije, metrologije, akreditacije i ocene usaglašenosti;
 - c) promovišu učešće relevantnih tela Srbije u radu organizacija koje se bave standardima, ocenom usaglašenosti, metrologijom i sličnim poslovima (na primer, *CEN, CENELEC, ETSI, EA, WELMEC, EUROMET* itd.)⁵.
 - d) kada je to odgovarajuće, zakluče Sporazum o oceni usaglašenosti i prihvatanju industrijskih proizvoda onog trenutka kada su zakonski okvir i postupci u Srbiji dovoljno usaglašeni sa propisima Zajednice i tamo gde je na raspolaganju odgovarajuća stručnost.

Član 78

Zaštita potrošača

Ugovorne strane će sarađivati kako bi usaglasile standarde zaštite potrošača u Srbiji sa standardima u Zajednici. Delotvorna zaštita potrošača je nužna kako bi se obezbedilo valjano funkcionisanje tržišne ekonomije i ta zaštita će zavisiti od razvoja administrativne infrastrukture radi osiguranja nadzora nad tržištem i sprovođenje zakona u ovoj oblasti.

U tom cilju, a u njihovom zajedničkom interesu, strane će podsticati i obezbediti:

- politiku aktivne zaštite potrošača u skladu sa komunitarnim pravom, uključujući veću informisanost i razvoj nezavisnih organizacija;
- usklađivanje zakonodavstva o zaštiti potrošača u Srbiji sa zaštitom koja je na snazi u Zajednici;
- delotvornu pravnu zaštitu potrošača radi poboljšanja kvaliteta potrošačke robe i održavanja odgovarajućih standarda bezbednosti;

⁵ Европски комитет за стандардизацију, Европски комитет за електротехничку стандардизацију, Европски институт за телекомуникационе стандарде, Европска сарадња за акредитацију, Организација за европску сарадњу у законској метрологији, Европска организација за метрологију

- nadzor nad sprovođenjem pravila od strane nadležnih organa i omogućavanje pristupa pravdi u slučaju spora;
- razmenu informacija o opasnim proizvodima.

Član 79

Uslovi za rad, jednake mogućnosti

Srbija će postepeno uskladiti svoje zakonodavstvo sa zakonodavstvom Zajednice u oblastima koje se tiču uslova rada, naročito zdravlja i bezbednosti na radu i jednakih mogućnosti.

NASLOV VII PRAVOSUĐE, SLOBODA I BEZBEDNOST

Član 80 Jačanje institucija i vladavine prava

U okviru saradnje u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova strane će posebnu važnost dati konsolidovanju vladavine prava i jačanju institucija na svim nivoima u oblasti uprave uopšte, a naročito u sprovođenju zakona i institucijama pravosuđa. Saradnja će naročito biti usredsređena na jačanje nezavisnosti sudstva i poboljšanje njegove efikasnosti, poboljšanje rada policije i drugih organa za sprovođenje zakona, obezbeđivanje odgovarajuće obuke i borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala.

Član 81 Zaštita ličnih podataka

Srbija će uskladiti svoje zakonodavstvo koje se odnosi na zaštitu ličnih podataka sa komunitarnim zakonodavstvom i ostalim evropskim i međunarodnim propisima o privatnosti, nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma. Srbija će formirati jedno ili više nezavisnih nadzornih tela sa dovoljno finansijskih i ljudskih resursa kako bi efikasno nadzirala i garantovala primenu nacionalnog zakonodavstva o zaštiti ličnih podataka. Strane će sarađivati u ispunjenju ovog cilja.

Član 82 Vize, kontrola granice, azil i migracije

Strane će sarađivati u oblasti viza, kontrole granice, azila i migracije i utvrdiće okvire za saradnju, uključujući saradnju na regionalnom nivou u ovim oblastima, uzimajući u obzir i u potpunosti koristeći ostale postojeće inicijative u ovoj oblasti, kada je to primereno.

Saradnja u ovoj oblasti zasnivaće se na međusobnim konsultacijama i bliskoj koordinaciji između strana, i trebalo bi da uključuje tehničku i administrativnu pomoć u:

- razmeni statističkih podataka i informacija o zakonodavstvu i praksi;
- izradi zakonodavstva;
- povećanju kapaciteta i efikasnosti institucija;
- obuci zaposlenih;
- sigurnosti putnih isprava i otkrivanju lažnih isprava;
- upravljanju granicom;

Saradnja će posebno biti usredsređena:

- u oblasti azila na sprovođenje nacionalnog zakonodavstva kako bi se dostigli standardi iz Konvencije o statusu izbeglica potpisane u Ženevi 28. jula 1951.

godine i Protokola o statusu izbeglica, potpisanog u Njujorku 31. januara 1967. godine radi obezbeđenja poštovanja načela zabrane proterivanja, kao i ostalih prava tražilaca azila i izbeglica;

- u oblasti legalnih migracija na pravila ulaska i prava i status lica kojima je odobren ulazak. U vezi s migracijom, strane se slažu da osiguraju pravedan tretman državljanima drugih država koji zakonito borave na njihovoj teritoriji i promovišu politiku integracije radi osiguravanja prava i obaveza koji se mogu uporediti s pravima i obavezama koje imaju njihovi državljani.

Član 83

Sprečavanje i kontrola ilegalne imigracije; readmisija

Strane će saradivati na sprečavanju i kontroli ilegalnih imigracija. U tom cilju Srbija i države članice EU će prihvatiti sve svoje državljane koji se ilegalno nalaze na teritoriji Srbije ili države članice Evropske unije i slažu se da će u potpunosti sprovoditi Sporazum između Zajednice i Srbije i bilateralne sporazume između država članica EU i Srbije, u meri u kojoj su odredbe ovih bilateralnih sporazuma u skladu sa odredbama Sporazuma sa Evropskom zajednicom, o readmisiji lica koja nezakonito borave, uključujući i obavezu readmisije državljana trećih država i lica bez državljanstva.

Države članice Evropske unije i Srbija obezbediće svojim državljanima odgovarajuća lična dokumenta i pružiće im odgovarajuću administrativnu podršku u tom cilju.

Posebne procedure u cilju readmisije njihovih državljana, državljana trećih država i lica bez državljanstva navedene su u Sporazumu između Zajednice i Srbije, i u bilateralnim sporazumima između država članica EU i Srbije, u meri u kojoj su odredbe ovih sporazuma u skladu sa Sporazumom sa Evropskom zajednicom, o readmisiji lica koja nezakonito borave.

Srbija se slaže da zaključi sporazume o readmisiji sa državama koje su u Procesu stabilizacije i pridruživanja i obavezuje se da preduzme sve neophodne mere da obezbedi fleksibilno i brzo sprovođenje svih sporazuma o readmisiji na koje se upućuje u ovom članu.

Savet za stabilizaciju i pridruživanje će utvrditi ostale zajedničke napore koji se mogu preduzeti da bi se sprečila i kontrolisala ilegalna imigracija, uključujući krijumčarenje i mreže ilegalnih migracija.

Član 84

Pranje novca i finansiranje terorizma

1. Strane će saradivati kako bi sprečile upotrebu svojih finansijskih sistema i određenih ne-finansijskih sektora za pranje prihoda od kriminalnih aktivnosti uopšte, a naročito od krivičnih dela u vezi sa drogama, kao i u cilju finansiranja terorista.

2. Saradnja u ovoj oblasti može uključivati administrativnu i tehničku pomoć u cilju razvoja sprovođenja propisa i efikasnog funkcionisanja odgovarajućih standarda i mehanizama za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma istovetnih onima koje su usvojili Zajednica i međunarodni forumi u ovoj oblasti, naročito Finansijska akciona radna grupa (FARG - FATF).

Član 85

Saradnja u vezi sa nedozvoljenim drogama

1. Strane će, u okviru svojih moći i nadležnosti, saradivati kako bi osigurale uravnotežen i integrisan pristup pitanjima u vezi sa drogama. Politika i aktivnosti biće usmerene na jačanje struktura za borbu protiv nedozvoljenih droga, smanjivanje njihove nabavke, trgovine i potražnje za nedozvoljenim drogama, te bavljenje zdravstvenim i socijalnim posledicama zloupotrebe droga, kao i delotvornijom kontrolom prekursora.
2. Strane će se dogovoriti o potrebnim metodama saradnje za postizanje ovih ciljeva. Aktivnosti će biti zasnovane na zajednički dogovorenim načelima u skladu sa Strategijom EU o kontroli droga.

Član 86

Sprečavanje i borba protiv organizovanog kriminala i ostalih nezakonitih aktivnosti

Strane će saradivati u sprečavanju i borbi protiv kriminalnih i nezakonitih aktivnosti, organizovanih ili drugih, kao što su:

- krijumčarenje i trgovina ljudima;
- nezakonite ekonomske aktivnosti, naročito falsifikovanje novca i falsifikovanje u oblicima bezgotovinskog plaćanja, nezakonite transakcije robom, kao što su industrijski otpad, radioaktivni materijal i transakcije koje uključuju nezakonite ili falsifikovane proizvode;
- korupcija, kako u privatnom tako i u javnom sektoru, naročito povezana sa netransparentnim upravnim postupcima;
- poreska utaja;
- krađa identiteta;
- nedozvoljena trgovina drogama i psihotropnim supstancama;
- nedozvoljena trgovina oružjem;
- falsifikovanje dokumenata;
- krijumčarenje i nedozvoljena trgovina robom uključujući i automobile;
- visokotehnoški kriminal.

Biće promovisana regionalna saradnja i poštovanje priznatih međunarodnih standarda u borbi protiv organizovanog kriminala.

Član 87
Borba protiv terorizma

U skladu sa međunarodnim konvencijama čije su strane potpisnice i njihovim relevantnim zakonskim i podzakonskim propisima, strane se slažu da sarađuju kako bi sprečile i suzbile terorističke aktivnosti i njihovo finansiranje:

- u okviru pune primene Rezolucije Saveta bezbednosti 1373 (2001) Ujedinjenih nacija i ostalih relevantnih rezolucija Ujedinjenih nacija, međunarodnih konvencija i instrumenata;
- razmenom informacija o terorističkim grupama i njihovim mrežama koje im pružaju podršku u skladu sa međunarodnim i nacionalnim pravom;
- razmenom iskustava u pogledu sredstava i metoda za borbu protiv terorizma i u oblasti tehničkih pitanja i obuke, i razmenom iskustava u vezi sa sprečavanjem terorizma.

NASLOV VIII POLITIKE SARADNJE

Član 88

1. Zajednica i Srbija uspostaviće blisku saradnju, čiji je cilj doprinos razvoju i rastu potencijala Srbije. Takva saradnja će ojačati postojeće ekonomske veze na najširim mogućim osnovama, na obostranu korist.
2. Politike i ostale mere biće oblikovane tako da omoguće održiv ekonomski i društveni razvoj Srbije. Ove politike treba da omoguće da se i pitanja zaštite životne sredine od samog početka u potpunosti uključe i povežu sa zahtevima za harmoničnim društvenim razvojem.
3. Politike saradnje biće integrisane u regionalni okvir saradnje. Posebna pažnja biće posvećena merama koje mogu podsticati saradnju između Srbije i susednih zemalja, uključujući države članice, čime će se doprineti regionalnoj stabilnosti. Savet za stabilizaciju i pridruživanje definisaće prioritete između i u okviru politike saradnje, opisanim dalje u tekstu sporazuma u skladu sa Evropskim partnerstvom.

Član 89

Ekonomska i trgovinska politika

Zajednica i Srbija će sarađivati i na taj način olakšati proces ekonomske reforme da bi poboljšale razumevanje osnova svojih ekonomija, formulaciju i primenu ekonomske politike u tržišnim ekonomijama.

U tom cilju Zajednica i Srbija će sarađivati radi:

- razmene informacija o makroekonomskim rezultatima i mogućnostima kao i o razvojnim strategijama;
- zajedničke analize ekonomskih pitanja od zajedničkog interesa, uključujući oblikovanje ekonomske politike i instrumenata za njenu primenu;
- promovisanje šire saradnje radi ubrzavanja prenosa znanja i iskustva i pristupa novim tehnologijama.

Srbija će stremiti ka uspostavljanju tržišne ekonomije i postepeno će usklađivati svoju politiku sa politikom evropske Ekonomske i monetarne unije usmerene ka stabilizaciji. Na zahtev srpskih vlasti, Zajednica može pružiti pomoć oblikovanu tako da podrži napore Srbije u tom pravcu.

Saradnja će takođe imati kao cilj jačanje vladavine prava u oblasti poslovanja putem stabilnog i nediskriminatorskog zakonodavnog okvira kojim se reguliše trgovina.

Saradnja u ovoj oblasti će uključiti razmenu informacija o načelima i funkcionisanju evropske Ekonomske i monetarne unije.

Član 90
Saradnja u oblasti statistike

Saradnja u oblasti statistike između strana primarno će biti usmerena na prioritetne oblasti koje se odnose na pravne tekovine Zajednice u oblasti statistike. Naročito će biti usmerena na razvoj efikasnog i održivog statističkog sistema, koji je u stanju da pruži pouzdane, objektivne i tačne podatke potrebne za planiranje i praćenje procesa tranzicije i reforme u Srbiji. Saradnja takođe treba da omogući Statističkom zavodu Republike Srbije da na bolji način udovolji potrebama svojih korisnika u zemlji (kako državnoj upravi tako i privatnom sektoru). Statistički sistem treba da poštuje osnovna statistička načela koja su donele Ujedinjene nacije, Evropski Kodeks statističke prakse i evropsko statističko pravo, kao i razvoj u skladu sa pravnim tekovinama Zajednice. Strane će naročito saradivati radi obezbeđenja poverljivosti ličnih podataka, progresivnog povećanja sakupljenih podataka i prenosa u Evropski statistički sistem i razmene informacija o metodima, prenosa znanja i iskustava i obuke.

Član 91
Bankarstvo, osiguranje i finansijske usluge

Saradnja između Srbije i Zajednice biće usredsređena na prioritetne oblasti u vezi sa pravnim tekovinama Zajednice u oblasti bankarstva, osiguranja i finansijskih usluga. Strane će saradivati u cilju uspostavljanja i razvijanja odgovarajućeg okvira za podsticanje sektora bankarstva, osiguranja i finansijskih usluga u Srbiji zasnovanih na slobodnoj konkurenciji i na obezbeđivanju neophodnih i jednakih uslova za sve učesnike.

Član 92
Saradnja u oblasti revizije i finansijske kontrole

Saradnja između strana biće usredsređena na prioritetne oblasti u vezi sa pravnim tekovinama Zajednice u oblasti javne unutrašnje finansijske kontrole (JUFK) i spoljne revizije. Strane će naročito saradivati kroz razvijanje i primenu odgovarajućih propisa, u cilju razvijanja transparentne, delotvorne i ekonomične javne unutrašnje finansijske kontrole (uključujući upravljanje finansijama i kontrolu i funkcionalno nezavisnu unutrašnju kontrolu) i spoljnih sistema revizije u Srbiji, u skladu sa međunarodno priznatim standardima i metodologijama i najboljim praksama u EU. Saradnja će takođe biti usredsređena na izgradnju Vrhovne revizorske institucije Srbije. U nameri da se ispuni gorenavedena obaveza koordinacije i harmonizacije, saradnja takođe treba da bude usmerena ka osnivanju i jačanju jedinica za centralnu harmonizaciju finansijskog upravljanja i kontrole i internu reviziju

Član 93
Promovisanje i zaštita ulaganja

Saradnja između strana, u okviru njihovih odgovarajućih nadležnosti, u oblasti promovisanja i zaštite ulaganja imaće za cilj uspostavljanje povoljne klime za privatna

ulaganja, kako domaća tako i strana, što je ključno za ekonomsku i industrijsku revitalizaciju Srbije. Poseban cilj saradnje će biti poboljšanje zakonodavnog okvira u Srbiji koji stimuliše i štiti ulaganja.

Član 94 ***Industrijska saradnja***

Cilj saradnje je promovisanje modernizacije i restrukturiranje industrije i pojedinih sektora u Srbiji. Takođe će obuhvatiti industrijsku saradnju između ekonomskih činilaca sa ciljem jačanja privatnog sektora pod uslovima koji garantuju zaštitu životne sredine. Inicijative za industrijsku saradnju će odražavati prioritete koje su obe strane utvrdile. Saradnja će uzeti u obzir regionalne aspekte industrijskog razvoja, promovisanje transnacionalnog partnerstva kad je potrebno. Inicijative će posebno nastojati da uspostave odgovarajući okvir za preduzetništvo, za poboljšanje upravljanja i znanja i promovisanje tržišta, tržišnu transparentnost i poslovno okruženje. Posebna pažnja biće posvećena uspostavljanju delotvornih aktivnosti u Srbiji radi efikasnog promovisanja izvoza.

U okviru saradnje uzeće se u obzir pravne tekovine Zajednice u oblasti industrijske politike.

Član 95 ***Mala i srednja preduzeća***

Saradnja između strana imaće za cilj razvijanje i jačanje malih i srednjih preduzeća (MSP) u privatnom sektoru, uspostavljanje novih preduzeća u oblastima koje pružaju mogućnost za rast i saradnju između MSP u Zajednici i u Srbiji.

U okviru saradnje uzeće se u obzir prioritete oblasti vezane za pravne tekovine Zajednice u oblasti MSP, kao i deset smernica utvrđenih u Evropskoj povelji za mala preduzeća.

Član 96 ***Turizam***

Saradnja između strana u oblasti turizma težiće jačanju protoka turističkih informacija (putem međunarodnih mreža, banki podataka, itd), podsticanju razvoja infrastrukture povoljne za investicije u oblasti turizma, učešću Srbije u važnim evropskim turističkim organizacijama i proučavanju mogućnosti za zajedničko delovanje i jačanje saradnje između turističkih preduzeća, stručnjaka i vlada i njihovih nadležnih agencija u oblasti turizma i prenos znanja i iskustava (putem obuke, razmena, seminara). U okviru saradnje uzeće se u obzir pravne tekovine Zajednice vezane za ovu oblast.

Saradnja može biti integrisana u regionalni okvir saradnje.

Član 97
Poljoprivreda i poljoprivredno-industrijski sektor

Saradnja između strana biće razvijena u svim prioritarnim oblastima u vezi sa pravnim tekovina Zajednice u oblasti poljoprivrede, kao u o veterinarskoj i fitosanitarnoj oblasti. Saradnja će naročito imati za cilj modernizaciju i restrukturiranje poljoprivrede i poljoprivredno-industrijskog sektora, naročito radi dostizanja komunitarnih sanitarnih standarda, poboljšanja upravljanja vodama i ruralnog razvoja, kao i razvijanje šumarstva u Srbiji i pružanje podrške postepenom usklađivanju zakonodavstva i praksi sa komunitarnim pravilima i standardima.

Član 98
Ribarstvo

Strane će ispitati mogućnost određivanja područja od zajedničkog interesa u oblasti ribarstva. U okviru saradnje uzeće se u obzir prioritarnih oblasti u vezi sa pravnim tekovina Zajednice u oblasti ribarstva, uključujući poštovanje međunarodnih obaveza koje se tiču pravila međunarodnih i regionalnih organizacija za ribarstvo o upravljanju i očuvanju ribljih resursa.

Član 99
Carine

Strane će saradivati kako bi garantovale poštovanje svih odredaba koje treba da se usvoje u oblasti trgovine i kako bi se postiglo usklađivanje carinskog sistema u Srbiji sa sistemom u Zajednici, čime će se otvoriti put merama liberalizacije koje se predviđaju Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju i za postepeno usklađivanje srpskih carinskih propisa sa pravnim tekovinama Zajednice.

U okviru saradnje uzeće se u obzir prioritarnih oblasti koje se tiču pravnih tekovina Zajednice u oblasti carina.

Protokol 6 utvrđuje pravila o uzajamnoj administrativnoj pomoći između strana u oblasti carina.

Član 100
Oporezivanje

Strane će uspostaviti saradnju na području oporezivanja, uključujući mere usmerene ka daljoj reformi fiskalnog sistema i restrukturiranju poreske uprave radi osiguranja delotvornosti ubiranja poreza i borbe protiv poreskih prevara.

U okviru saradnje uzeće se u obzir prioritarnih oblasti koje se tiču pravnih tekovina Zajednice u oblasti poreza i u okviru borbe protiv štetne poreske konkurencije.

Eliminisanje štetne poreske konkurencije treba da se obavi na osnovu načela Kodeksa ponašanja za poslovna oporezivanja koje je Savet usvojio 1. decembra 1997. godine.

Saradnja će takođe uključiti poboljšanje transparentnosti i borbu protiv korupcije uključujući razmenu informacija sa državama članicama radi olakšavanja mera izvršenja koje sprečavaju poresku prevaru, utaju poreza i izbegavanje poreza. Srbija će kompletirati mrežu bilateralnih sporazuma sa državama članicama u skladu sa poslednjim izmenama OECD modela konvencije o porezima na prihode i kapital, kao i na osnovu OECD modela sporazuma o razmeni informacija u poreskim stvarima, u meri u kojoj su države članice preuzele obavezu prema ovim konvencijama.

Član 101

Saradnja u oblasti socijalne politike

U vezi sa zapošljavanjem saradnja između strana biće usredsređena na unapređivanje službi za posredovanje u zapošljavanju i za profesionalnu orijentaciju osiguravanjem podrške i promovisanjem lokalnog razvoja kao pomoć restrukturiranju industrijskog tržišta i tržišta radne snage. To će uključivati i mere kao što su studije, razmena stručnjaka i aktivnosti vezane za informisanje i obuku.

Strane će sarađivati u olakšavanju reforme politike zapošljavanja u Srbiji, u kontekstu jačanja privredne reforme i integracije. Saradnja će takođe biti usmerena ka prilagođavanju sistema socijalnog osiguranja novim ekonomskim i socijalnim zahtevima i uključivaće usklađivanje zakonodavstva u Srbiji o radnim uslovima i jednakim mogućnostima za žene i za muškarce, za osobe sa invaliditetom i pripadnike manjinskih grupa, kao i poboljšanju stepena zaštite zdravlja i bezbednosti radnika, uzimajući kao parametar postojeći stepen zaštite u Zajednici.

U okviru saradnje uzeće se u obzir prioritetne oblasti koje se tiču pravnih tekovina Zajednice u ovoj oblasti.

Član 102

Obrazovanje i stručno osposobljavanje

Strane će sarađivati u cilju podizanja nivoa opšteg obrazovanja i stručnog osposobljavanja i obuke u Srbiji, kao i politike prema mladima i rada mladih, uključujući neformalno obrazovanje. Prioritet sistema visokoškolskog obrazovanja predstavljaće ispunjenje ciljeva Bolonjske deklaracije u međudržavnom Bolonjskom procesu.

Strane će sarađivati u cilju obezbeđenja pristupa svim nivoima obrazovanja i obuke u Srbiji bez ikakve diskriminacije zasnovane na polu, rasi, etničkom poreklu ili veri.

Relevantni programi Zajednice i instrumenti doprineće poboljšanju obrazovnih struktura i struktura obuke i aktivnosti u Srbiji.

U okviru saradnje uzeće se u obzir prioritetne oblasti koje se tiču pravnih tekovina Zajednice u ovoj oblasti.

Član 103
Kulturna saradnja

Strane se obavezuju da promovišu kulturnu saradnju. Ova saradnja, između ostalog, služi za povećanje međusobnog razumevanja i poštovanja između pojedinaca, zajednica i naroda. Strane se takođe obavezuju da sarađuju radi promovisanja kulturne raznolikosti, naročito u okviru Konvencije UNESCO o saradnji na zaštiti i promovisanju raznolikosti kulturnog izražavanja.

Član 104
Saradnja u audio-vizuelnoj oblasti

Strane će sarađivati na promovisanju audiovizuelne industrije u Evropi i podsticanju koprodukcije u oblasti kinematografije i televizije.

Saradnja može, između ostalog, da uključi programe i mogućnosti za obuku novinara i ostalih medijskih profesionalaca, kao i tehničku pomoć medijima, privatnim i javnim, da bi se ojačala njihova nezavisnost, profesionalizam i veze sa evropskim medijima.

Srbija će uskladiti svoju politiku regulisanja pitanja sadržaja prekograničnog radiotelevizijskog emitovanja i uskladiće svoje zakonodavstvo sa pravnim tekovina Zajednice. Srbija će posvetiti posebnu pažnju pitanjima sticanja prava intelektualne svojine na programima i emitovanju putem satelitskih, kablovskih i zemaljskih frekvencija.

Član 105
Informatičko društvo

Saradnja će se razvijati u svim oblastima u vezi sa pravnim tekovina Zajednice koji se tiču informatičkog društva. Saradnja će prevashodno podržavati postepeno usklađivanje politika i propisa Srbije u ovoj oblasti sa politikama i propisima Zajednice.

Strane će takođe sarađivati u cilju daljeg razvijanja informatičkog društva u Srbiji. Globalni ciljevi podrazumevaju pripremanje društva u celini za digitalnu eru, privlačenje investicija i obezbeđenje interoperabilnosti mreža i usluga.

Član 106
Elektronske komunikacijske mreže i usluge

Saradnja će se prevashodno usredsrediti na prioritetne oblasti regulisane pravnim tekovina Zajednice u ovoj oblasti.

Strane će naročito jačati saradnju u oblasti elektronskih komunikacijskih mreža i elektronskih komunikacijskih usluga, sa konačnim ciljem usvajanja pravnih tekovina Zajednice u Srbiji u ovoj oblasti u roku od tri godine od stupanja ovog Sporazuma na snagu.

Član 107
Informacije i komunikacija

Zajednica i Srbija preduzeće potrebne mere za podsticanje uzajamne razmene informacija. Prioritet će imati programi čiji je cilj pružanje široj javnosti osnovnih informacija o Zajednici i specijalizovanih informacija stručnim krugovima u Srbiji.

Član 108
Transport

Saradnja između strana biće usredsređena na prioritetne oblasti koje se tiču pravnih tekovina Zajednice u oblasti transporta.

Saradnja će naročito imati za cilj restrukturiranje i modernizaciju vidova transporta u Srbiji, poboljšanje slobodnog protoka putnika i robe, unapređen pristup transportnom tržištu i objektima, uključujući luke i aerodrome. Štaviše, u okviru saradnje može biti pružena podrška razvoju multimodalnih infrastruktura povezanih sa glavnim transevropskim mrežama, naročito jačanju regionalnih veza u Jugoistočnoj Evropi u skladu sa Memorandumom o razumevanju o razvoju osnovne regionalne saobraćajne mreže. Cilj saradnje treba da se ogleda u ostvarivanju operativnih standarda uporedivih sa onima u Zajednici, kao i u razvoju transportnog sistema u Srbiji usklađenog i prilagođenog sistemu Zajednice i poboljšanje zaštite životne sredine u transportu.

Član 109
Energetika

Saradnja će se usredsrediti na prioritetne oblasti u vezi sa pravnim tekovinama Zajednice u oblasti energetike. Saradnja će biti zasnovana na Ugovoru o osnivanju Energetske zajednice i biće razvijena s ciljem postepene integracije Srbije u energetske tržište Evrope. Saradnja može uključiti sledeće:

- formulisanje i planiranje energetske politike, uključujući modernizaciju infrastrukture, poboljšanje i diversifikaciju snabdevanja i poboljšanje pristupa energetske tržištu, uključujući olakšavanje tranzita, prenosa i distribucije i unapređenja energetske interkonekcije od regionalne važnosti sa susednim državama;
- promovisanje štednje energije, energetske efikasnosti, obnovljivih izvora energije i proučavanje uticaja proizvodnje energije i njene potrošnje na životnu sredinu;
- stvaranje okvirnih uslova za restrukturiranje energetske kompanije i saradnju između subjekata u ovoj oblasti.

Član 110 ***Nuklearna sigurnost***

Strane će sarađivati u oblasti nuklearne sigurnosti i odgovornosti za nuklearne materijale. Saradnja bi mogla da obuhvati sledeće teme:

- unapređenje zakonskih i podzakonskih propisa strana o zaštiti od jonizujućih zračenja, nuklearnoj sigurnosti i kontrolu i nadzor nad nuklearnim materijalima, kao i jačanje nadzornih tela i njihovih resursa;
- podsticanje promovisanja sporazuma između država članica EU, ili Evropske zajednice za atomsku energiju i Srbije o ranom obaveštavanju i razmeni informacija u slučaju nuklearnih akcidenata i stanju pripravnosti i o opštim pitanjima vezanim za nuklearnu sigurnost;
- odgovornost za nuklearnu štetu.

Član 111 ***Životna sredina***

Strane će razvijati i jačati saradnju u oblasti životne sredine sa ključnim zadatkom zaustavljanja dalje degradacije i poboljšanja postojećeg stanja u oblasti životne sredine u cilju ostvarivanja održivog razvoja.

Strane će naročito uspostaviti saradnju u cilju jačanja administrativnih struktura i postupaka radi obezbeđenja strateškog planiranja u oblasti životne sredine, a saradnju između relevantnih aktera usredsrediće na usklađivanje propisa Republike Srbije sa pravnim tekovinama Zajednice. Saradnja bi se takođe mogla usredsrediti na razvoj strategija za značajno smanjenje lokalnog, regionalnog i prekograničnog zagađenja voda i vazduha, za uspostavljanje sistema za efikasnu, čistu, održivu i obnovljivu proizvodnju i upotrebu energije i za procenu uticaja i stratešku procenu uticaja na životnu sredinu. Posebna pažnja biće posvećena implementaciji Kjoto protokola

Član 112 ***Saradnja u oblasti istraživanja i tehnološkog razvoja***

Strane će podsticati saradnju u oblasti civilnog, naučnog istraživanja i tehnološkog razvoja (ITR) na osnovu uzajamne koristi i uzimajući u obzir raspoloživost sredstava, odgovarajući pristup njihovim relevantnim programima, zavisno od odgovarajućih nivoa delotvorne zaštite prava intelektualne, industrijske i komercijalne svojine (IIKP).

Saradnja će uzeti u obzir prirodetne oblasti u vezi sa pravnim tekovinama Zajednice u oblasti naučnog i istraživačkog razvoja.

Član 113
Regionalni i lokalni razvoj

Strane će nastojati da jačaju regionalnu i lokalnu razvojnu saradnju, sa ciljem doprinošenja ekonomskom razvoju i smanjenju regionalnih nejednakosti. Posebna pažnja biće posvećena prekograničnoj, transnacionalnoj i međuregionalnoj saradnji.

U okviru saradnje uzeće se u obzir prioritete oblasti koje se tiču pravnih tekovina Zajednice u okviru regionalnog razvoja.

Član 114
Državna uprava

Saradnja će imati za cilj da se obezbedi razvoj efikasne i odgovorne državne uprave u Srbiji, a naročito pružanje podrške primeni vladavine prava, odgovarajućem funkcionisanju državnih institucija u korist celokupne populacije Srbije, kao i nesmetanog razvoja odnosa između EU i Srbije.

Saradnja u ovoj oblasti će prevashodno biti usredsređena na izgradnju institucija, uključujući razvoj i primenu transparentnog i nepristrasnog sistema zapošljavanja, upravljanja kadrovima i napredovanja u državnoj upravi, kontinuiranu obuku i promovisanje etike u državnoj upravi. Saradnja će obuhvatiti sve nivoe državne uprave, uključujući i lokalnu upravu.

NASLOV IX FINANSIJSKA SARADNJA

Član 115

Radi postizanja ciljeva ovoga Sporazuma i u skladu s članovima 5, 116. i 118. Srbija može da primi od Zajednice finansijsku pomoć u obliku bespovratnih sredstava i zajmova, uključujući zajmove Evropske investicione banke. Pomoć Zajednice zavisi od daljeg napretka u ispunjenju Kopenhagenskih političkih kriterijuma, a naročito ostvarivanja posebnih prioriteta iz Evropskog partnerstva. Uzeće se u obzir i rezultati godišnjih pregleda o državama u procesu stabilizacije i pridruživanja, naročito u vezi sa naporima prvaoca da sprovede demokratske, ekonomske i institucionalne reforme i ostale zaključke Saveta koji se posebno tiču programa prilagođavanja. Pomoć koja će biti dodeljena Srbiji biće usmerena ka uočenim potrebama, dogovorenim prioritetima, mogućnosti apsorpcije i isplate i merama preduzetim radi sprovođenja reformi i restrukturiranja privrede.

Član 116

Finansijska pomoć u obliku bespovratnih sredstava biće pokrivena operativnim merama koje su utvrđene u odgovarajućoj uredbi Saveta unutar višegodišnjeg indikativnog planskog dokumenta, koji će biti godišnje razmatran, a koji Zajednica utvrđuje nakon savetovanja sa Srbijom.

Finansijska pomoć može da pokrije sve oblasti saradnje, pridajući naročitu pažnju oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova, usklađivanju zakonodavstva, održivom razvoju i smanjenju siromaštva i zaštiti životne sredine.

Član 117

Na zahtev Srbije i u slučaju posebne potrebe, Zajednica bi mogla da ispita, u koordinaciji s međunarodnim finansijskim institucijama, mogućnost da se izuzetno odobri makrofinansijska pomoć pod određenim uslovima, vodeći računa o raspoloživosti svih finansijskih sredstava. Ova pomoć biće odobrena pod uslovom da se ispune uslovi koje treba utvrditi u kontekstu programa o kojem treba da se dogovore Srbija i Međunarodni monetarni fond.

Član 118

Radi omogućavanja optimalne upotrebe raspoloživih sredstava, strane će osigurati da doprinosi Zajednice budu ostvareni u bliskoj koordinaciji s doprinosima iz drugih izvora, kao na primer od država članica, drugih država i međunarodnih finansijskih institucija.

U tom cilju, strane će redovno razmenjivati informacije o svim izvorima pomoći.

NASLOV X INSTITUCIONALNE, OPŠTE i ZAVRŠNE ODREDBE

Član 119

Ovim se osniva Savet za stabilizaciju i pridruživanje, koji će nadzirati primenu i sprovođenje ovog Sporazuma. On će se sastajati na odgovarajućem nivou u redovnim vremenskim razmacima i kada to okolnosti zahtevaju. On će razmatrati sva važna pitanja koja proističu u okviru ovog Sporazuma i sva druga bilateralna ili međunarodna pitanja od zajedničkog interesa.

Član 120

1. Savet za stabilizaciju i pridruživanje će se sastojati od članova Saveta Evropske unije i članova Evropske komisije, s jedne, i članova Vlade Srbije s druge strane.
2. Savet za stabilizaciju i pridruživanje će doneti svoj Poslovnik o radu.
3. Članovi Saveta za stabilizaciju i pridruživanje mogu odrediti da budu zastupljeni u skladu sa uslovima utvrđenim Poslovnikom o radu Saveta.
4. Savetom za stabilizaciju i pridruživanje će, naizmenično, predsedavati predstavnik Evropske zajednice i predstavnik Srbije, u skladu sa odredbama koje će biti utvrđene Poslovnikom o radu Saveta.
5. U pitanjima koja se nje tiču, Evropska investiciona banka će učestvovati u radu Saveta za stabilizaciju i pridruživanje u svojstvu posmatrača.

Član 121

Radi postizanja ciljeva ovog Sporazuma, Savet za stabilizaciju i pridruživanje ima ovlašćenje da, u predviđenim slučajevima, donosi odluke u okviru delokruga ovog Sporazuma. Donesene odluke će obavezivati ugovorne strane, koje će morati da preduzmu mere neophodne za njihovo sprovođenje. Savet za stabilizaciju i pridruživanje takođe može davati odgovarajuće preporuke. Savet će sačinjavati svoje odluke i preporuke na osnovu dogovora postignutog među stranama.

Član 122

1. Savetu za stabilizaciju i pridruživanje će u obavljanju njegovih dužnosti pomagati Odbor za stabilizaciju i pridruživanje, sastavljen od predstavnika Saveta Evropske unije i predstavnika Evropske komisije, s jedne strane, i predstavnika Vlade Srbije, s druge strane.
2. Poslovnikom o radu, Savet za stabilizaciju i pridruživanje će utvrditi dužnosti Odbora za stabilizaciju i pridruživanje, koje će obuhvatiti pripremu sastanaka Saveta za stabilizaciju i pridruživanje, i utvrditi način na koji će Odbor delovati.

3. Savet za stabilizaciju i pridruživanje može preneti bilo koje svoje ovlašćenje na Odbor za stabilizaciju i pridruživanje. U tom slučaju, Odbor za stabilizaciju i pridruživanje će donositi svoje odluke u skladu sa uslovima predviđenim članom 121.

Član 123

Odbor za stabilizaciju i pridruživanje može osnovati pododbore. Pre isteka prve godine od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, Odbor za stabilizaciju i pridruživanje oformiće neophodne pododbore za odgovarajuću primenu Sporazuma.

Biće osnovan pododbor koji će se baviti pitanjem migracija.

Član 124

Savet za stabilizaciju i pridruživanje može doneti odluku o osnivanju drugih posebnih pododborova ili tela koja mogu pružiti pomoć u obavljanju njegovih dužnosti. Poslovníkom o radu, Savet za stabilizaciju i pridruživanje će odrediti sastav i dužnosti takvih pododborova ili tela i način njihovog rada.

Član 125

Ovim se osniva Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje. On će biti forum u kojem će se poslanici Narodne skupštine Republike Srbije i Evropskog parlamenta sastajati i razmenjivati mišljenja. Sastajće se u vremenskim razmacima koje utvrdi sam Odbor.

Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje će se sastojati od poslanika Evropskog parlamenta, s jedne strane, i poslanika Narodne skupštine Srbije s druge strane.

Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje će doneti svoj Poslovník o radu.

Parlamentarnim odborom za stabilizaciju i pridruživanje naizmenično predsedavaju član Evropskog parlamenta i narodni poslanik Narodne skupštine Republike Srbije, u skladu sa odredbama utvrđenim Poslovníkom o radu.

Član 126

Svaka strana obavezuje se, unutar delokruga ovoga Sporazuma, da obezbedi da fizička i pravna lica druge strane imaju pristup, bez diskriminacije u odnosu na vlastite državljane, nadležnim sudovima i upravnim organima strana radi zaštite svojih ličnih i imovinskih prava.

Član 127

Nijedna odredba ovoga Sporazuma ne sprečava stranu da preduzme mere:

- (a) koje smatra nužnim kako bi sprečila otkrivanje informacija suprotno svojim suštinskim bezbednosnim interesima;
- (b) koje se odnose na proizvodnju ili trgovinu oružjem, municijom ili ratnim materijalom, ili na istraživanje, razvoj ili proizvodnju preko potrebnu u obrambene svrhe, pod uslovom da takve mere ne narušavaju uslove konkurencije u odnosu na proizvode koji nisu izričito namenjeni u vojne svrhe;
- (c) koje smatra bitnim za vlastitu bezbednost u slučaju ozbiljnih unutrašnjih poremećaja koji utiču na očuvanje zakona i reda, u vreme rata ili ozbiljne međunarodne napetosti koja predstavlja ratnu pretnju, ili radi ispunjavanja obaveza koje je prihvatila da bi se očuvali mir i međunarodna bezbednost.

Član 128

1. U oblastima obuhvaćenim ovim Sporazumom i bez uticaja na posebne odredbe koje su u njemu sadržane:
 - rešenja koja Srbija primeni u odnosu na Zajednicu ne smeju dovesti ni do kakve diskriminacije između država članica, njihovih državljana ili privrednih društava;
 - rešenja koje Zajednica primeni u odnosu na Srbiju ne smeju dovesti ni do kakve diskriminacije između državljana Srbije, kao i srpskih privrednih društava.
2. Odredbe stava 1. ne dovode u pitanje pravo strana da primene relevantne odredbe svoga poreskog zakonodavstva na poreske obveznike koji nisu u identičnoj situaciji u pogledu svoga prebivališta.

Član 129

1. Strane će preduzeti sve opšte ili posebne mere koje su potrebne za ispunjavanje svojih obaveza prema ovom Sporazumu. One će se pobrinuti da se postignu ciljevi utvrđeni ovim Sporazumom.
2. Strane su saglasne da će se odmah savetovati preko odgovarajućih kanala na zahtev bilo koje od strana radi raspravljanja bilo kojeg pitanja koje se tiče tumačenja ili primene ovoga Sporazuma i drugih relevantnih aspekata odnosa između strana.
3. Svaka strana uputiće Savetu za stabilizaciju i pridruživanje svaki spor koji se tiče primene ili tumačenja ovog Sporazuma. U tom slučaju, primenjivaće se član 130 i ukoliko je to slučaj Protokol 7.

Savet za stabilizaciju i pridruživanje može da reši sve sporove donošenjem odluke koja ima obavezujuće dejstvo.
4. Ako jedna od strana smatra da je druga strana propustila da ispuni neku obavezu iz ovoga Sporazuma, ona može preduzeti odgovarajuće mere. Pre toga će, osim u posebno hitnim slučajevima, dostaviti Savetu za stabilizaciju i pridruživanje sve

neophodne informacije koje su potrebne za temeljno ispitivanje situacije radi pronalazanja rešenja koje je prihvatljivo stranama.

Pri odabiru mera prednost se mora dati onim merama koje najmanje narušavaju primenu ovoga Sporazuma. O tim merama se odmah mora obavestiti Savet za stabilizaciju i pridruživanje i one će biti predmet konsultacija unutar Saveta za stabilizaciju i pridruživanje ili bilo drugog tela osnovanog na osnovu članova 123. i 124, ako to druga strana zatraži.

5. Odredbe stavova 2, 3. i 4. ni na koji način ne utiču i ne dovode u pitanje članove 32, 40, 41, 42, 46. i Protokola 3 (Definicija koncepta o poreklu proizvoda i metoda administrativne saradnje).

Član 130

1. Kada nastane spor između strana o tumačenju ili primeni ovog Sporazuma, bilo koja strana će podneti drugoj strani i Savetu za stabilizaciju i pridruživanje zvanični zahtev da se predmet spora reši.

Kada jedna strana smatra da mera koju je preduzela druga strana ili propust druge strane da preduzme neku radnju predstavljaju povredu obaveza shodno ovom Sporazumu, zvanični zahtev će sadržati razloge za ovakvo mišljenje i naznačiti, ukoliko je to slučaj, da strana može da preduzme mere predviđene stavom 4, člana 129.

2. Strane će nastojati da reše spor započinjanjem konsultacija, u dobroj veri, u okviru Saveta za stabilizaciju i pridruživanje i ostalim telima predviđenim stavom 3, u cilju nalaženja uzajajmno prihvatljivog rešenja u što kraćem roku.
3. Strane će dostaviti Savetu za stabilizaciju i pridruživanje sve bitne informacije potrebne za detaljno razmatranje slučaja.

Sve dok spor ne bude rešen, o njemu će se raspravljati na svakom sastanku Saveta za stabilizaciju i pridruživanje, osim ukoliko je pokrenut arbitražni postupak predviđen Protokolom 7. Spor će se smatrati rešenim kada Savet za stabilizaciju i pridruživanje donese obavezujuću odluku kojom rešava predmet spora predviđen stavom 3, člana 129, ili kada izjavi da spor više ne postoji.

Konsultacije o sporu mogu da se održavaju na bilo kom sastanku Odbora za stabilizaciju i pridruživanje ili bilo kog relevantnog odbora ili tela osnovanog shodno članovima 122. i 123, kao što je dogovoreno između strana ili na zahtev jedne od strana. Konsultacije mogu da se odvijaju i pismenim putem.

Sve informacije otkrivene tokom konsultacija ostaće poverljive.

4. Za pitanja u delokrugu primene Protokola 7, svaka strana može dostaviti predmet spora na rešavanje putem arbitraže u skladu sa tim Protokolom, kada strane nisu uspele da reše spor u roku od dva meseca od pokretanja postupka za rešavanje spora u skladu sa stavom 1.

Član 131

Sve dok se ne postignu jednaka prava pojedinaca i ekonomskih subjekata na osnovu ovoga Sporazuma, ovaj Sporazum neće uticati na prava koja su im osigurana postojećim sporazumima koji obavezuju jednu ili više država članica, s jedne strane i Srbiju, s druge strane.

Član 132

Aneksi od I do VII i Protokoli 1, 2, 3, 4, 5, 6. i 7. čine sastavni deo ovog Sporazuma.

Okvirni sporazum između Evropske zajednice i Srbije i Crne Gore o opštim načelima za učešće Srbije i Crne Gore u programima Zajednice, potpisan 21. novembra 2004. godine i prateći Aneks tog sporazuma, čine sastavni deo ovog Sporazuma. Revizija utvrđena u članu 8. Okvirnog sporazuma biće obavljena u okviru Saveta za stabilizaciju i pridruživanje koji će imati ovlašćenje da izmeni Okvirni sporazum, ako je to potrebno.

Član 133

Ovaj se Sporazum sklapa na neograničeno vreme.

Svaka strana može otkazati ovaj Sporazum na taj način što će obavestiti drugu stranu. Ovaj Sporazum prestaje da važi šest meseci od dana slanja takvog obaveštenja.

Svaka strana može da suspenduje ovaj Sporazum, sa trenutnim dejstvom suspenzije, u slučaju ako druga strana ne poštuje neki od suštinskih elemenata ovog Sporazuma.

Član 134

Za potrebe ovog Sporazumu, pojam „strane“ znači Zajednica, ili njene države članice, ili Zajednica i njene države članice, u skladu sa njihovim odgovarajućim nadležnostima, s jedne strane, i Republika Srbija, s druge strane.

Član 135

Ovaj Sporazum se primenjuje, s jedne strane, na teritorije na koje se primenjuju ugovori kojima se osnivaju Evropska zajednica i Evropska zajednica za atomsku energiju i u skladu sa uslovima utvrđenim tim ugovorima i na teritoriju Srbije, s druge strane.

Ovaj Sporazum se ne primenjuje na Kosovu koje je trenutno pod međunarodnom upravom u skladu sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 od 10. juna 1999. godine. Ovo ne dovodi u pitanje sadašnji status Kosova niti određivanje njegovog konačnog položaja prema istoj Rezoluciji.

Član 136

Generalni sekretar Saveta Evropske unije je depozitar ovog Sporazuma.

Član 137

Sporazum je sastavljen u dva primerka na bugarskom, španskom, češkom, danskom, nemačkom, estonskom, grčkom, engleskom, francuskom, italijanskom, letonskom, litvanskom, mađarskom, malteškom, holandskom, poljskom, portugalskom, rumunskom, slovačkom, slovenačkom, finskom, švedskom i srpskom jeziku, pri čemu je svaki od tih tekstova jednako verodostojan.

Član 138

Strane će odobriti ovaj Sporazum u skladu sa svojim propisanim procedurama. Ovaj Sporazum stupa na snagu prvog dana drugog meseca koji sledi nakon dana kada su strane jedna drugu obavestile o okončanju postupaka koji su navedeni u prvom stavu.

Član 139

Prelazni sporazum

U slučaju da pre okončanja postupaka koji su potrebni za stupanje na snagu ovog Sporazuma odredbe nekih delova ovoga Sporazuma, posebno one koje se odnose na slobodan protok robe i na relevantne odredbe o transportu, stupe na snagu na osnovu Prelaznog sporazuma između Zajednice i Srbije, strane su saglasne da u takvim okolnostima, za potrebe odredaba Naslova IV, članova 73, 74. i 75. ovoga Sporazuma, Protokola 1, 2, 3, 5, 6. i 7. i odgovarajućih odredaba Protokola 4, izraz „dan stupanja na snagu ovog Sporazuma“ znači dan stupanja na snagu relevantnog Prelaznog sporazuma u odnosu na obaveze sadržane u napred navedenim odredbama.

ZAJEDNIČKE DEKLARACIJE

Zajednička deklaracija uz član 3

Strane potpisnice ovog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Evropske zajednice i njihove države članice, sa jedne strane, i Republika Srbija, sa druge strane, smatraju da je širenje oružja za masovno uništenje (OMU) i sredstava za njihovu isporuku, bilo državama bilo nedržavnim subjektima, predstavlja jednu od najozbiljnijih pretnji međunarodnom miru, stabilnosti i bezbednosti, kako je i potvrđeno Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija broj 1540. Neširenje OMU je stoga zajednička briga Evropskih zajednica i njihovih država članica i Srbije.

Borba protiv širenja oružja za masovno uništenje i sredstava za njihovu isporuku takođe predstavlja suštinsko pitanje za Evropsku uniju kada razmatra odluku o ulasku u sporazume sa trećim državama. Iz tog razloga je Evropski savet novembra 2003. godine odlučio da odredba o neširenju OMU treba da bude uneta u nove sporazume sa trećim državama i tom prilikom je utvrđen standardni tekst takve odredbe (videti dokument 14997/03). Takva odredba je od tada uneta u sporazume Evropske unije sa skoro stotinu država.

Evropska unija i Republika Srbija, kao odgovorni članovi međunarodne zajednice, potvrđuju svoju punu privrženost principu neširenja oružja za masovno uništenje i sredstava za njihovu isporuku i punoj primeni njihovih međunarodnih obaveza proisteklih iz međunarodnih dokumenata čije su strane potpisnice.

U tom su duhu, i u skladu sa gorepomenutim opštim principom Evropske unije i privrženosti Srbije principu neširenja oružja za masovno uništenje i sredstava za njihovu isporuku, strane ugovorile u članu 3. ovog Sporazuma standardnu odredbu u obliku koji je utvrdio Evropski savet.

Zajednička deklaracija uz član 32

Svrha mera definisanih članom 32 jeste nadzor nad trgovinom proizvodima sa visokim sadržajem šećera koji mogu biti korišćeni za dalju preradu i prevencija mogućeg narušavanja ustaljenih načina trgovine šećerom i proizvodima čije karakteristike suštinski nisu različite od karakteristika šećera.

Ovaj član treba tumačiti na takav način da ne narušava ili da u najmanjoj mogućoj meri narušava trgovinu proizvodima namenjenim za finalnu upotrebu.

Zajednička deklaracija uz član 75

Strane su saglasne da za potrebe ovog Sporazuma, intelektualna i industrijska svojina uključuje posebno autorsko pravo, uključujući autorsko pravo na kompjuterskim programima, i srodna prava, prava koja se tiču baza podataka, patente uključujući serifikate o dodatnoj zaštiti, industrijske dizajne, robne i uslužne žigove, topografije integrisanih kola, geografske oznake, uključujući imena porekla, kao i prava biljnih sorti.

Zaštita komercijalne svojine uključuje posebno zaštitu protiv nelojalne konkurencije definisane članom 10bis Pariske konvencije o zaštiti industrijske svojine i zaštite neotkrivenih informacija definisane članom 39 Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine (TRIPS).

Strane se dalje slažu da će nivo zaštite određen stavom 3, člana 75. uključiti raspoloživost mera, procedura i pravnih lekova predviđenih Uredbom Evropskog parlamenta i Saveta 2004/48/EZ, od 29. aprila. 2004. godine o sprovođenju prava intelektualne svojine.

Deklaracija Zajednice i njenih država članica

Uzimajući obzir da je Evropska zajednica odobrila izuzetne trgovinske mere državama koje učestvuju ili su povezane sa Procesom stabilizacije i pridruživanja Evropske unije na onovu Uredbe (EZ) br. 2007/2000, Evropska zajednica i države članice izjavljuju:

- da će, u primeni člana 35. ovog Sporazuma one jednostrane samostalne trgovinske mere koje su povoljnije primenjivati kao dodatak ugovornim trgovinskim koncesijama koje nudi Evropska zajednica u ovom Sporazumu sve dok se primenjuje izmenjena Uredba Saveta;
- da će se, posebno za proizvode obuhvaćene Glavama 7. i 8. Kombinovane nomenklature za koje Zajednička carinska tarifa predviđa primenu *ad valorem* stopa carine i specifične carine, smanjenje primenjivati takođe i na specifične carine odstupanjem od relevantnih odredbi stava 2, člana 26

ANEKSI

1. **Aneks I (član 21) – Koncesije Srbije na industrijske proizvode poreklom iz Evropske zajednice**
2. **Aneks II (član 26) – Carinske koncesije Evropske zajednice za proizvode od junetine (baby beef) za Srbiju**
3. **Aneks III (član 27) – *Koncesije Srbije na poljoprivredne proizvode***
4. **Aneks IV (član 29) – Koncesije Evropske zajednice za srpske riblje proizvode**
5. **Aneks V (član 30) – *Koncesije Srbije na ribu i riblje proizvode***
6. **Aneks VI (član 52) – Pravo osnivanja privrednog društva: „Finansijske usluge”**
7. **Aneks VII (član 75) – Pravo intelektualne, industrijske i komercijalne svojine**

PROTOKOLI

1. **Protokol 1 (član 25) – Trgovina prerađenim poljoprivrednim proizvodima**
2. **Protokol 2 (član 28) – Vina i alkoholna pića**
3. **Protokol 3 (član 44) – Definicija pojma «proizvodi sa poreklom» i metodi administrativne saradnje**
4. **Protokol 4 (član 61) – Kopneni transport**
5. **Protokol 5 (član 73) – Državna pomoć industriji čelika**
6. **Protokol 6 (član 99) – Uzajamna administrativna pomoć u carinskim pitanjima**
7. **Protokol 7 (član 129) – Rešavanje sporova**